Cyan Magenta Yellow Black

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 40 (3040)

СУБОТА 1 березня 2003 року

Фото Володимира ПЕСЛЯКА (Укрінформ).

У львівському клубі історичної реконструкції «Срібний вовк» створено клас середньовічних танців. У ньому молодь із різних регіонів України і навіть із Польщі під керівництвом викладача із Санкт-Петербурга Катерини Смольяковової опановує премудрості старовинних контрадансів і джиг. Костюми для балів сучасним дамам та гідальго, на відміну від попередників, доводиться шити самотужки.

ВІТАННЯ

Землевпорядникам України

Сердечно вітаю працівників землевпорядної служби з професійним святом — Днем землевпорядника.

За нинішніх умов, коли держава глибоко реформує земельні відносини, закріплює власність на землю за тими, хто на ній працює, створює умови для рівноправного розвитку всіх форм господарювання, як ніколи зростає роль землевпорядника. Сьогодні ви — в центрі змін, що відбуваються в аграрному секторі. Від вашої наполегливості, сумлінного ставлення до своїх обов'язків великою мірою залежать успіх земельної реформи, захист земельних ресурсів від розбазарювання, утвердження справедливості на селі.

Верховна Рада вдосконалює і змінює законодавчу базу для подальших перетворень. Важливу роль має відіграти прийнятий нею Земельний кодекс України, норми якого спрямовані на ефективне використання та охорону земель — основи примноження національного багатства і поліпшення добробуту народу, зміцнення продовольчої безпеки держави і її незалежності. Державні органи земельних ресурсів можуть розраховувати на всіляку підтримку з боку народних депутатів України у своїй діяльності із забезпечення дотримання земельного законодавства.

Зичу вам міцного здоров'я, добра і благополуччя, успіхів у праці на благо України.

Володимир ЛИТВИН,
Голова Верховної Ради України.

У НОМЕР

Опозиція «повстала» знову

У четвер, 27 лютого, в Бахмачі та Ніжині відбулися мітинги учасників акції «Повстань, Україно!». У них узяли участь лідери партії «Батьківщина» Юлія Тимошенко, КПУ — Петро Симоненко, перший секретар політради СПУ Йосип Вінський. Промовці запрошували місцеве населення приїхати залізницею на протестні акції до Києва для прискорення зміни влади в Україні. Як зазначали вони у своїх виступах, негайне усунення від влади керівництва держави «є необхідною умовою очищення України, подолання корупції та злочинності». Юлія Тимошенко заявила в Ніжині, що опозиція відновлює поїздки регіонами України, **повідомляє наш власний кореспондент Сергій ПАВЛЕНКО.**

Сірникова війна

У Києві тривають слухання з антидемпінгових розслідувань з приводу експорту сірників та фосфорних добрив із Білорусі. Сумарний обсяг експорту цих товарів в Україну, згідно з даними білоруського МЗС, становив майже 10 млн. доларів. Результатом розслідування може стати запровадження спеціальних квот і антидемпінгових мит стосовно білоруських товарів. Застосування таких заходів, як заявив прес-секретар МЗС Білорусі Андрій Савиних, білоруська сторона вважає «чинником контрпродуктивним і таким, що стримує торгівлю між нашими країнами». Білоруське зовнішньополітичне відомство розраховує, що йому вдасться добитися якщо не відмови України від запровадження таких заходів, то хоча б їх мінімізації. У департаменті торгівлі та недобросовісної конкуренції Міністерства економіки України повідомили, що антидемпінгове розслідування було розпочато за скаргою Рівненської сірникової фабрики наприкінці жовтня минулого року і триватиме приблизно рік.

КАРТИННА ГАЛЕРЕЯ

Якоб Йорданс (1593—1678 рр.)

Бобовий король (близько 1638 р.)

Полотно, олія.

Санкт-Петербург, Ермітаж.

Інтелектуальне начало буття народу

З виступу Голови Верховної Ради України Володимира ЛИТВИНА на Інтелектуальному форумі України

Високодостойне зібрання!

Не маю сумніву, що резонанс і підтримка, з якими була сприйнята ідея організації форуму, є знаком усвідомлення ролі та важливості інтелектуального начала в усьому бутті народу і визначенні напрямів, орієнтирів та цілей подальшого розвитку. А відтак — і виявом зростаючого занепокоєння применшенням значущості цього складника, вимиванням його з самих основ життєдіяльності суспільства та вибудови історичних перспектив.

Привернути загальну увагу до цієї проблематики та можливих наслідків її розв'язання чи нерозв'язання —у цьому, безсумнівно, одна з ключових цілей нинішньої зустрічі. Можливо, ми надто довго йшли до неї і до такої концентрованої, прямої та гострої постановки питання. Тим більш відвертою, чесною і конкретною, дуже хотілося б на це сподіватися, має бути наша розмова, тіснішим і органічнішим — зв'язок між висновками, узагальненнями і поглядом на практичні завдання, що з цього випливають, та шляхи їх реалізації.

(Закінчення на 4—5-й стор.).

Веселої вам Масляної!

Свято Масляної — це перемога світла й тепла над силами холоду, і пов'язане воно з давньослов'янським культом Сонця. Звідси й основна страва Масляної — млинці: такі само, як і Сонце, круглі, гарячі.

Цього року Масляну святкують з 3 по 9 березня, і кожен день має свою назву.

Понеділок — Стріча. Зустрічаються родичі, друзі, розкочують крижані гірки.

Вівторок — Заграввальник. Починаються ігри, всі пригощаються млинцями.

Середа — Ласунка. Пригощаються всілякими ласощами.

Четвер — Розгуляй. Веселяться, катаються на трійках.

П'ятниця — Тещині посиденьки. Зяті йдуть до тещі в гості.

Субота — Посиденьки. Відвідують своїх рідних.

Неділя — Прощений день. Прощаються з Масляною і просять у рідних і знайомих прощення за всілякі образи.

А з понеділка — Великий піст.

Фото УНІАН.

■ *У найближчі дві доби в Україні пройдуть невеликі опади.* Температура повітря вночі 3—8 градусів морозу, на півдні — до 3 тепла, у східних областях — до 13 морозу; вдень у північній половині від 2 градусів морозу до 4 тепла, на решті території — 2—8 градусів тепла.

У Києві та області утримається мінлива хмарність. Очікуються невеликі опади. Температура повітря вночі 3—8 градусів морозу, вдень — від 2 морозу до 4 тепла.

■ *Дві жінки загинуло внаслідок вибуху газу, що стався на Ясинівському коксохімічному заводі (Макіївка Донецької області) в четвер о 13-й годині 45 хвилин.* Ще дванадцять працівників отримали опіки різного ступеня тяжкості та травми і доставлені до лікарень. За попередньою версією, трагедія сталася через тріщину в газопроводі. Для розслідування причин аварії створено спеціальну комісію.

Вибух пролунав під час ремонтних робіт на другій коксовій батареї, яку експлуатують уже п'ятдесят років. Газопровід проходить у тунелі під батареєю. Внаслідок аварії обвалилися кабіни і смертельно травмували людей. Із двох загиблих жінок одна була робітницею коксохімзаводу, а друга — підрядної організації, **повідомляє наш власний кореспондент Ліна КУЦ.**

■ *Біатлон.* Чемпіонат Європи. Форні-Авольтрі (Італія). Перегони переслідування 12,5 км виграв Андрій Дериземля.

■ *Футбол.* Кубок УЄФА. 1/8. Матчі-відповіді. «Бешикташ» (Туреччина) — «Славія» (Чехія). 4:2 (перший матч — 0:1). АЄК (Греція) — «Малага» (Іспанія). 0:1 (0:0). «Штутгарт» (Німеччина) — «Селтік» (Шотландія). 3:2 (1:3). «Денізліспор» (Туреччина) — «Порту» (Португалія). 2:2 (1:6). «Андерлехт» (Бельгія) — «Панатінаїкос» (Греція). 2:0 (0:3). «Ліверпуль» (Англія) — «Осер» (Франція). 2:0 (1:0). «Боавішта» (Португалія) — «Герта» (Німеччина). 1:0 (2:3). Поєдинок «Вісла» (Польща) — «Лаціо» (Італія) перенесено через непридатність футбольного поля у Кракові, котре вкрилося кригою.

Отже, у 1/4 фіналу (13 і 20 березня) зустрінуться: «Малага» — «Боавішта», «Бешикташ» — «Лаціо» або «Вісла», «Селтік» — «Ліверпуль», «Порту» — «Панатінаїкос».

СЬОГОДНІ ЧИТАЙТЕ:

13 членів екіпажу одеського лайнера "Примекспрес-Айленд" насильно депортовані з Кіпру, де вони 20 місяців жили на судні, відключеному від електроенергії і водопостачання

ГЛОБУС

Загублені у світі

Майже 60 років Лідія Володимирівна Шишкіна вважала, що її сестра загинула в Німеччині. Вона помилялася...

Розповідь про цю неймовірну історію слід починати з 1918 року. Уявіть собі ситуацію. Дві сестрички-німкені приїхали в Київ із Латвії на весілля. Приїхали без особливого багажу, думаючи, що на кілька днів. Але коли весілля співало й танцювало, кордони замкнули на замок... Ось так Марія-Кароліна і Євгенія не з власної волі стали киянками. Євгенія вийшла заміж, народила донечку Надійку. Але незабаром занедужала на туберкульоз і, помираючи, вблагала чоловіка одружитися з її сестрою, мовляв, ніхто краще не догляне дитину та й сестрі в чужій країні буде не так самотньо. Від цього шлюбу народилася Ліда. Але, вочевидь, рок переслідував сім'ю: за два роки Марія-Кароліна теж померла від туберкульозу.

Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

«Я пам'ятаю, ми листувалися з бабусею з Латвії, і коли в Києві стало зовсім голодно, вона хотіла нас забрати. Вже було куплено квитки, але в останню хвилину батько передумав. Він злякався, що ніколи нас не побачить».

Хіба міг уявити цей чоловік, що Бог відміряв йому недовгу долю та й Латвія опиниться в складі Радянського Союзу? Одне слово, коли 19 вересня 1941 року німці ввійшли в Київ, дівчата були круглі сироти. А мачуха просто виставила їх за двері: самій їсти немає чого.

Лідія: «Я вирішила сестру... вкрасти. І вкрала!»

«Наприкінці зими сестру забрали до Німеччини, —згадує Лідія Володимирівна. — Я залишилася сама. Приходила до знайомих і сиділа, поки не погодують. А в 1942-му потрапила під облаву на Львівській площі і теж опинилася в Німеччині».

Напівголодна 15-річна дівчинка не спокусила фабрикантів, і її відправили прислуговувати літній парі в Лімбурзі. Про господарів у Німеччині Лідія Володимирівна згадує добрими словами. Її поселили в кімнату загиблого сина, роботою не перенавантажували. А тут ще й зять з фронту приїхав. Німецький офіцер почув, що десь у Німеччині пропає сестра Лідії, і пообіцяв у Берліні пошукати її в так званому банку даних... І знайшов!

Та війна наближалася до завершення, і бомби розривалися вже на вулицях Німеччини. Одна з них знищила будинок, у якому працювала Ліда, тож її переправили в сусіднє містечко в м'ясну крамничку. І знову Лідія Володимирівна потрапила до добрих людей. Господар крамнички почув, що дівчата не бачилися три роки, і — виклопотав перепустку.

«Сестра мене не впізнала. Їй жилося дуже погано. Була майже під домашнім арештом. І я вирішила сестру... вкрасти. І вкрала! Ми зібрали її речі у клунок, викинули у вікно, і сестра пішла нібито мене проводжати. На електричці доїхали до Штутгарта. А там, очікуючи на потяг, грілися в кафе. І тут заходять німці: перевірка документів... Думаю, та перевірка була невипадкова. Певно, хазяйка збагнула, в чім річ, і дала заявку. Тож посадили нас у чорну машину, відвезли в гестапо і кинули в підвал, окремо. Мене викликали, допитали і через кілька годин випустили. Було це 1944 року. Відтоді ми не бачилися. Вже коли війна скінчилася, я зустріла знайому дівчину і вона сказала, що моя сестра загинула під час бомбування. Та й потім, по поверненні в Київ, я думала: якби була жива — розшукала б».

Надія: «Я мушу знати, що сталося з моєю сестрою»

А Надія справді шукала. Ще за радянських часів робила запит у Москву. Але їй відповіли, що знайти Шишкіну Лідію Володимирівну не вдалося. «Думаю, мене не хотіли знайти, — вважає Лідія Володимирівна. — Адже я весь час мешкала в Києві і навіть заміжньою прізвище не змінила. Вже з листа Наді я дізналася, що вона вийшла заміж за німецького поляка. А коли постало питання про повернення, чоловік навідріз відмовився їхати до Союзу».

Новою батьківщиною для сім'ї стали Сполучені Штати. Нині Надії Володимирівні 83 роки. В неї шестеро дітей і багато онуків. І от коли торік їй повідомили, що доведеться робити операцію на відкритому серці, жінка зібрала дітей і поставила питання руба: «Це останній шанс. Перед тим, як іти на операцію, я мушу знати, що сталося з моєю сестрою».

Потім був дзвінок зі служби розшуку Національного Товариства Червоного Хреста. «Я відразу зрозуміла, що мене хтось розшукує, але подумала, що це родичі дядька Гуго, з яким я втратила зв'язок ще під час війни. А коли син прийшов у Червоний Хрест, у нього запитали, що означають для вас імена Марія та Надія? Він відповів, що Марія — це бабуся, що вмерла ще до війни, а Надія — загибла в Німеччині тітка. Так я дізналася, що моя сестра жива». До речі, той дядько Гуго, про якого передовсім подумала Лідія Володимирівна, теж опинився в Америці. Така-от закручена історія тривалістю в 60 років.

«Моїй зниклій тітці»

Для Лідії Володимирівни вони не минули даремно. Виростила двох дітей, усе життя працювала кресляркою-копіювальницею. У травні 1995-го сім'я святкувала відразу три дати: 80 років Михайла Михайловича Сюкало (чоловіка Лідії Володимирівни), 50 років їхнього спільного життя і 50 років Перемоги. Нині Лідія Володимирівна (як і її сестра) овдовіла... Як збігли 60 років для Надії Володимирівни, її сестра поки точно не знає. «Листи надходять дуже часто. Жінка-листоноша (вочевидь, перейнявшись цією історією. — **Авт.**) уже втомилася підніматися до мене на третій поверх. А в скриньку кидати боїться: раптом зникнуть. Але листи сестри дуже сумбурні, мені не завжди зрозумілі, — скаржиться Лідія Володимирівна. — Вона приїхати в Київ не може, здоров'я не дозволяє. Я теж невиїзна (останні півроку Лідія Володимирівна пересувається за допомогою міліції і тільки квартирою). От чекаю в гості племінників. Обіцяли приїхати влітку». Лист від племінниці у неї в окремій папці. «Читайте самі, я розплачуся», — каже Лідія Володимирівна, простягаючи аркуш паперу.

«Моїй зниклій тітці, сестрі моєї мами. Лідіє, мене звати Аннет, я донька вашої сестри Надії. Мені 38 років і в мене 3 дітей... Коли я дізналася, що ви живі, проплакала майже увесь тиждень. Моя мама багато розповідала мені про своє дитинство. Я завжди запитувала про вас: "Як вона виглядала, чи була розумна?". «Так, так», — говорила мама. Вона казала, що ви були дуже гарна і розумна. І мій дідусь, ваш батько, був гарний і сильний. Я дуже часто думаю про те, як виглядають ваші діти, онуки й особливо ви... Телекомпанія хоче розповісти про мою маму і її сестру, що зникла майже 60 років тому, але мама не пускає їх у дім... Будь ласка, пишіть мені. Я хочу знати про мою сім'ю... З любов'ю, Аннет Шишкіна. Рудники».

У Національному Товаристві Червоного Хреста, завдяки якому я і познайомилася з Лідією Володимирівною, вважають, що ця неймовірна історія насправді найзвичайнісінька. Незабаром ми відсвяткуємо 60-ту річницю закінчення другої світової, але 93 відсотки всіх звернень, що надходять у відділ розшуку, досі пов'язані з тією війною. За 10 років існування служби вдалося з'ясувати долю 6 тисяч осіб, що загубилися у повоєнному світі. І пошук триває...

(Далі буде).

Наталя ФІЛІПЧУК.

І в Сибіру був свій «Голос»

Про і мертві, і живі, і ненароджені українські видання в Росії

Про відкриття та закриття українських видань на території Росії вже можна скласти цілу сагу, хоча героїчного в ній буде малувато. Власне, героїзм полягає, як правило, в самому факті появи української газети чи брошури. Подальшу долю численних видань можна охарактеризувати просто: зникли за браком коштів і, я б додала, бажання. Найлегше звинуватити в цьому російську владу. Мовляв, не дає можливості розвиватися нацменшинам, не виділяє коштів і т. д. Хоча насправді проблема значно глибша і полягає не так у російських сатрапах, як в українських підлабузниках, в котрих у національному питанні розвинувся професійний «хамелеонізм».

Та все-таки повернімося до російської влади. Саме завдяки її щоденній праці сьогодні ми можемо точно сказати, скільки в Росії видається україномовних газет та журналів. Отже це «Червона калина» (Тюмень), «Промінь» (Самара), «Українець на Зеленому клині» (Владивосток), «Дніпро» (Тольятті), «Козацьке слово» (Краснодар), «Вісник української культури Кубані» (Краснодар), "Український вісник" (Республіка Комі), «Оренбурзька криниця» (Оренбург), «Рідне слово» (Челябінськ), "Українське слово" (Мурманськ), «Криниця» (Уфа), «Голос України в Західному Сибіру» (Сургут), а також московські "Український кур'єр", "Тинди-ринди" та "Український вибір".

Вражаючий список! Але вражає і те, що абсолютна більшість усих цих видань уже давно не існує. Їх можна сміливо назвати чичиковськими «мертвими душами», які потрібні для вдалої статистики. Однак деякі з них (нехай навіть мертві) і сьогодні являють собою неабиякий інтерес.

Серед усіх «загиблих» "Голос України в Західному Сибіру" була єдиною справжньою газетою української діаспори. Адже вона виходила на дванадцяти полосах і регулярно — раз на місяць. Звичайно, видавцям цього часопису можна закинути, що в кожному номері на першій чи другій сторінці обов'язково стояли матеріали, які вихваляли губернатора Ханти-Мансійського округу Олександра Филипенка. Більшість статей про Україну були передруковками з провідних українських ЗМІ. Зокрема, і з «ГУ». Однак

Голос України в Західному Сибіру

28 червня — День Конституції України

ЗАЯВА

СЬОГОДНІ В НОМЕРІ

КОРАБЕЛЬ ЕРМАКА "ПРОПЛЫЛ" ПО ТВЕРСКОЙ В ДЕНЬ РОССИИ ... СТР. 2

МЫ НЕ СОБИРАЕМСЯ ОТКАЗЫВАТЬСЯ ОТ ГОСУДАРСТВЕННЫХ СМИ ... СТР. 3

В СВОЕМУ СЕРЦІ ЗБЕРЕГТИ ... СТР. 4

ВІДКРИТО УКРАЇНСЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ ЦЕНТР ... СТОР. 5

ЛИТВИН ВОЛОДИМИР МИХАЙЛОВИЧ — ГОЛОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ ... СТОР. 6

не слід забувати, що це видання виходило за чотири тисячі кілометрів від України і не могло мати власних джерел інформації!

До того ж у газеті можна було прочитати про будь-які події, що відбувалися в діаспорі. І не лише в Сургуті, а й у всьому Ханти-Мансійському окрузі. Нині ці матеріали — неоціненна знахідка для науковців, котрі вивчають діаспору.

Як і всі діаспорні газети, «Голос України в Західному Сибіру» «лунав» не довго. Як сказала мені одна сургутянська українка, припинилося фінансування. Однак експеримент був, безперечно, вдалий.

Тетяна ПАСОВА.

У НОМЕР

Наші акценти естонських свят

Святкові та інші заходи з нагоди 85-річчя проголошення Естонської Республіки тривали не один день. Цього року деякі з них мали український акцент.

Чимало у святкуваннях відбувалося, як завжди. Чимало — інакше. Відмінили, приміром, через негоду демонстрацію авіатехніки. А загалом парад пройшов за сценарієм: сухопутні війська вивели чотири гаубиці, чотири, що належать ополченню, протитанкові гармати, два бронетранспортери і два міномети розвідбатальйону. А також дві зенітки протиповітряної частини і вісім джипів. Уся армада зупинилася на площі, щоб хлопчики й дівчатка полазили по справжній броні і помацали гармати. Поруч ополченці роздавали гарячі пиріжки і пригощали гороховим супом із похідних кухонь.

Незвично суворою була промова президента Арнольда Рюйтеля на урочистому зібранні. Він сказав, що Естонія сплачує за економічні досягнення останніх років високу соціальну ціну. «Ми маємо побачити знаки серйозного попередження в надзвичайно низькій народжуваності, в тому, що багато дітей надто рано перестають ходити до школи, в небезпечно зростаючій злочинності і в швидкому розшаруванні суспільства», — заявив глава держави.

У святкові дні згадували й про Україну — під час церемонії вручення орденів і почесних відзнак діячам різних сфер громадсько-політичного життя за видатний внесок у розвиток суспільства. Як уже повідомляв «ГУ», серед цьогорічних номінантів — староста Української греко-католицької церкви та керівник Центру української культури в Таллінні Анатолій Лютюк. Звання кавалера ордена Білої Зірки в номінації «За охорону пам'яток давнини» присвоєно йому за відновлення каплиці XIV століття. Серед зарубіжних номінантів — президент Польщі Александр Кваснєвський, російський режисер Юрій Любимов та інші.

Завершилися урочистості фотовиставкою, організованою за сприяння Посольства України, Конгресу українців Естонії, Департаменту культурних цінностей. Молода естонська фотохудожниця Анніка Хаас робила фотозамальовки в Західній Україні, в містечках і селах. Фотокореспондент «Киевских ведомостей» Андрій Мосієнко працював у Таллінні. З'явилася нагода порівняти бачення України очима естонки, а Естонії — очима українця. Різниця помітна одразу. Надзвичайний і Повноважний Посол України Микола Макаревич сказав на виставці: «Коли ми кажемо: «гарячі естонські хлопці», ми ніби беремо це в лапки. А тим часом, пізнавши одне одного ближче, видно, що естонці так само люблять добре пожартувати, такі само товариські, як і українці, котрих в Естонії мешкає майже 30 тисяч. У естоноземельців можна повчитися організованості й принциповості, віри в молодь. Ми дуже задоволені, що між Україною та Естонією дружні відносини, і ми їх розвиватимемо».

Володимир СТРОЙ.

Депутати Держдуми борються за чистоту мови

У Держдумі РФ відбулися слухання стосовно закону про державну мову і нецензурну лексику. Ідея прийняття закону належить ЛДПР й особисто Володимирові Жириновському, який і став основним доповідачем з цього доленосного, для Росії, питання.

Уперше на державному рівні Володимир Вольфович отримав можливість полястися-поматюкатися привселюдно. З огляду на те, що в залі сиділи всі живі класики російського матюка та метри філологічних факультетів московських університетів, доповідь удалася на славу. Як відомо, не парламентаріїв, а військових та ув'язнених у тюрмах усіх часів і народів об'єднав російський матюк. Але віднині ненормативна лексика, на думку головного російського ліберала, має стати правилом для російських законодавців. Доповідь Жириновського звучала приблизно так: «Російську мову не можна засмічувати іноземними словами. «Дурак» —це тюркське «стоять», німецьке «хер» — означає «командир». Випускник філологічного відділення Інституту країн Азії та Африки, Володимир Вольфович вважає, що слово «трахаться» — ненормативне, бо воно перекручує смисл статевої дії. На слуханнях було запропоновано перейменувати слово «туалет» на «сортир» або «нужник», «телевизор» на «смотряшку», «телефон» на «слухарь».

Депутати, які виступили на слуханнях, запропонували частіше за трибуною матюкатися, щоб сприяти «легалізації звичної для їхнього вуха лексики», а без слова «б...» не можна колег стимулювати до совісті та законотворчості». Депутат Олександр Федулов підбив підсумок слухань: «До вилучення цих простих російських слів із мови депутатів у парламенті нас закликають підораси та імпотенти».

Віктор ТИМОШЕНКО.

Москва.

Картопля «Нетерплячий Буш»

Кухарі ресторану, розташованого в болгарському місті Велико-Тамово, по-своєму готуються до війни в Іраку. Напередодні можливої воєнної операції США проти Саддама Хусейна в ресторанному меню з'явився коктейль «Шок і трепет» і салат з помідорів «Атака янкі». Гарніри представлено смаженою картоплею «Нетерплячий Буш», а новий кулінарний винахід з курки називається «Арабською катастрофою».

Не той напис

Адміністрація школи в американському місті Діаборн (штат Мічиган) заборонила учневі перебувати в навчальному закладі в майці із зображенням президента США Джорджа Буша та написом «Міжнародний терорист». Йому запропонували або зняти футболку, або залишити заняття в школі. За словами адміністрації, поява на заняттях у футболці з таким написом може спровокувати заворушення серед учнів, більшість яких — вихідці з арабських країн.

ФОТОФАКТ

Фото Яни СТАДІЛЬНОЇ.

Ця пальма з'явилася в центрі... Варшави. Площу, на якій височіє штучне диво природи, названо не іменем Саддама Хусейна, а... Шарля де Голля. Поляки з почуттям гумору ставляться до нової прикраси. Тим паче, що пальму, як подейкують, встановили за наказом Кваснєвського. На жаль, весною вона матиме не такий вражаючий вигляд, як під снігом.

Cyan Magenta Yellow Black

Я вірю у фінансову цнотливість чиновника

ФАСАДИ І ЗАДВІРКИ

Більш як двадцяти метрам вулиці Горького біля будинку № 8 удалося дати лад. Знадобилося дві газетні публікації та активна участь Голосіївської райдержадміністрації Києва. Спасибі.

Та, панове керівники цієї частини столиці і всіх інших, «Голос України» вважає, що порядок має бути у всьому місті. Всілякі фірми й фірмочки, казино й ресторанчики і ще багато чого поводяться так, як їм дозволяють доблесні можновладці місцевого масштабу. А може, ті можновладці мають власний інтерес? Ні, я свято вірю у кришталеву чистоту і фінансову цнотливість усіх без винятку районних і міських чиновників. Просто вони надто зайняті піклуванням про городян, і це їх так виснажує, що вони інколи забувають, на чиї гроші існують і хто їм оту владу дав. Ну, хай собі. Повернімося до наших баранів, чи то пак, вулиць.

По вулиці Горького, 4/6 стоять загороджувальні паркувальні щити, а нижче по цій само вулиці перед іще одним казино височіє рекламний автомобіль. До них райадміністрація дістатися не встигла.

Пам'ятку архітектури по вулиці Горького, 3 й досі спотворюють балкони-курники.

Постає питання: де межа дії та бездіяльності районної влади?

Може, відповідь на запитання знайдемо в листі, що його «Голос України» отримав з Голосіївської райдержадміністрації? У ньому йдеться, що рік тому надіслано вимогу порушникам припинити самовільне переобладнання приміщень, перебудову фасаду. Ось результат. Цитуємо: **«В зв'язку з невиконанням вимог протоколу вручено припис з вимогами припинити самовільні роботи по переобладнанню та демонтувати самовільно розміщену вивіску. Вимоги припису керівництвом ТОВ «Наш вік» було проігноровано»**. Рік минув, і що далі?

Не хотів би моралізувати, але нагадати варто: владу вам, панове хороші, давали не для того, щоб ви розписувалися у своїй неспроможності.

До речі, ми офіційно адресуємо Голосіївській райдержадміністрації листа з кількома запитаннями.

Хотіли б також наголосити, що увагу газети буде звернено й на інші адміністративні одиниці міста. Сподіваємося, читачі-кияни підкажуть нам адреси. Чекаємо на ваші листи з проблем благоустрою, забудови-перебудови столиці.

Анатолій ФЕДОРІВ.
Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

Довга пісня про борги

КОМЕНТАР

Брати в борг від зарплати до зарплати — традиція не одного покоління наших громадян. Що ж робити, якщо на життя кревно зароблених не вистачає? А якщо і їх не платять вчасно?

Новий уряд оголосив тотальну боротьбу з бідністю, обіцяючи населенню підвищити його рівень життя і повернути борги в зарплаті. Втім, ліквідацією боргових зобов'язань перед громадянами займався не один український уряд. Зазвичай брали підвищений план повернути трудящим чесно зароблене до якогось свята. Найчастіше червоною датою обирався Новий рік. Пам'ятається, екс-міністр праці й соціальної політики Іван Сахань обіцяв ліквідувати всі борги у зарплаті в бюджетній сфері ще до 2002 року, потім він же стверджував, що на початок 2003 року їх не буде (крім тих боргів, які «ліквідувати юридично неможливо»). Тоді нібито були всі підстави для платежу — і економічні показники радували, і виробництво запрацювало і т. п. Але ж ні. Не вийшло.

Нині ці старі борги, як перехідний червоний прапор, дісталися новому уряду. За словами нинішнього Міністра праці й соціальної політики Михайла Папієва, що прозвучали на колегії очолюваного ним міністерства, торік заборгованість у зарплаті зменшилася на 452 млн. грн. (тобто на 16 відсотків). На 1 січня цього року борг становив 2,3 млрд. грн. 40 відсотків заборгованості перед трудящими в Україні — підприємств державної форми власності. На колегії Мінпраці йшлося про те, щоб активніше залучити законодавчі механізми визнання їх банкрутами, зокрема Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», щоб зароблене все-таки було виплачено людям.

Міністр Папієв, констатуючи боргову проблему, скаржився на поганий менеджмент підприємств. Мовляв, у ситуації, що склалася, винні передусім керівники. Втім, це не відкриття. Про відповідальність керівництва суб'єктів господарської діяльності у питанні вчасної видачі зарплати говорять давно. Ще будучи прем'єром, Валерій Пустовойтенко, проводячи наради директорів великих підприємств країни в столичному ПК «Україна», навіть узяв їх у «заручники», вимагаючи негайного розв'язання зарплатного питання. Над керівниками-боржниками нависла загроза штрафів, щоправда, сміховинних, адміністративних. А нещодавно почали говорити і про кримінальну відповідальність за невчасну й систематичну невиплату за щомісячними відомостями робітникам.

Нових методів боротьби зі злісними неплатниками зарплати, схоже, поки що не вигадали. Щоправда, є ще один широко не рекламований метод. Це коли кожний трудівник, який не отримав зарплату, починає добиватися справедливості в суді. Тоді державі загрожує справжній «зарплатний» бунт. Адже за законом громадянин має право вимагати від кривдника не тільки повернення йому зароблених грошей, а й моральної компенсації за невчасні виплати. На такому всенародному процесі може збанкрутувати не одне підприємство.

Ольга ВІТЕР.

Мал. Василя ФЛЬОРКА.

Топ-теп-гітара та любов до географії

АНШЛАГ!

Концерт Енвера Ізмайлова «Шерефе!» («Будьмо!»). Столичний Будинок офіцерів. Остання субота зими.

Енвер Ізмайлов **(на знімку)** не висовується, а його всі знають. Не потрібно також складати перелік публічних людей, котрі коли-небудь проходили крізь його життя. Це довго, як книжка «Хто є хто». Та й потрібно тим, хто ще дереться вгору. А Ізмайлов давно вже східна легенда, як його дехто називає, бо тримається на своїй окремій верхівці.

Про Ізмайлова пиши хоч сто разів: щоразу це буде як уперше. Таке відчуття далеко не від кожного артиста. Можливо, справа не лише у віртуозності знаменитого теп-гітариста (теппінг — це коли на гітарних струнах обома руками грають, ніби на клавіатурі). А й у чарівності і тонкому гумору, що обеззброюють найскептичніше налаштованих критиків.

Хоча Енверу Ізмайлову гріх жалітися: критики прихильні до нього. Навіть ті, хто руками й ногами — з а ч и с т и й джаз. Утім, консерваторам на концертах Ізмайлова робити нема чого. Він відкритий тим, хто, у свою чергу, відкритий експериментові.

Це походить, певне, від того, що джазовий гітарист у дитинстві дуже любив географію (як він сам у цьому зізнається). Уродженець Фергани, котрий наприкінці 80-х переселився на історичну батьківщину, в Крим, жадібно всмоктує в себе різні музичні традиції. І часто балансує десь поміж «world-music» та етно-джазом. При тому приправляє поліетнічну суміш класичними, шансоновими, рок- та поп-інтонаціями.

Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

Енвер Ізмайлов — апологет і практик музичної мувіди (є такий постмодерністський термін на означення невпинного руху культурними просторами). Після «Бонжур» та «Кімоно» — «Молдавська класична лезгинка», після бразильських мотивів (з Ріо Енвер повернувся не так давно) — «хор імені П'ятницького для оркестру російських народних інструментів». Окрім усього, полінаціональний Ізмайлов неповторний звукоімітатор — «струнний» у композиції про ранкове пробудження колгоспу, а пізніше — і «голосовий».

Зосередившись у першій половині концерту переважно на нечуваних можливостях інструмента, в другій теппінгіст вивів на сцену соратників. Інструменталістів, солістку Леніє Ізмайлову, схожу на загадкову героїню трофейних стрічок, і прекрасну танцівницю Ленару Османову. Звичайно, відомо: Енвер Ізмайлов — самодостатня величина на сцені, дуже яскрава у всіх своїх проявах. Він не рівнозначний з будь-ким, хто виступає поруч. Однак добра група підтримки нікому не завадить.

Ольга КЛЕЙМЕНОВА.

P. S. Теплі слова подяки — музичній агенції «Театр джазу», яка дарує Києву такі вишукані вечори. Публіка на них щонайкраща — вдумлива, освічена. Не секрет, що нашій «культурній» столиці катастрофічно бракує концертів для слухача підготовленого. А зали звично зайняті реалізаторами музичного ширвжитку.

АНОМАЛІЇ

Годованці

Людина, яка потрапила в незнайоме середовище без певного спорядження і навичок, здавалося б, приречена на загибель. Здебільшого так воно і є. Але не варто забувати і всім відомий, заяложений до дірок постулат про те, що людина — дитя тої-таки природи. В цьому сенсі людська дитина, яка послуговується не свідомістю, а спресованим досвідом тисяч поколінь, що полягає в інстинктах, має набагато більше шансів для виживання.

Феномен виживання немовляти, покинутого людьми і «всиновленого» тваринами, відомий з давніх часів. За грецькими міфами, навіть всемогутнього Зевса, переховуваного від переслідувань заклопотаного ідеєю абсолютизму батька, вигодувала дика коза Амалфея. Щоправда, з рогу, який згодом назвали рогом достатку.

Правдоподібніша легенда, що розповідає про засновників міста Рима, яких вигодувала вовчиця. Звали їх Ромул та Рем. Дітей викрав їхній дядько-узурпатор. Він наказав утопити братів у Тибрі, однак слуги залишили дітей на березі річки. Їх підібрала вовчиця, принесла в лігво, вигодувала своїм молоком. Коли брати виросли, на місці свого лігва вони збудували Рим. Пам'ятник знаменитій вовчиці понад дві тисячі років оберігає Вічне місто.

Легенди і міфи зі схожим сюжетом є у багатьох народів Землі. Що, втім, не дивно, зважаючи на велику кількість цілком реальних випадків. Мабуть, найвідомішою і такою, що заслуговує на довіру, стала історія двох індійських дівчаток — Камали та Амали.

1920 року їх знайшов у вовчому лігві пастир Сінг. У Західній Бенгалії він почув розповідь про лісових духів. Один із селян указав йому місце, де «духи» з'являються найчастіше. Пошуки увінчались успіхом — спочатку з'явилися три вовки і двоє вовченят, а за ними рачки неквапливо йшли дві людиноподібні істоти.

Трохи згодом преподобний з помічниками знайшов лігво сімейства. У ньому були двоє вовченят і дівчатка. Старша була на вигляд семи-восьми років, а молодша двох. Молодша, Амала, незабаром померла, а Камала дожила до 17 років.

Дівчинка дуже боялася сонячного світла і вогню. З їжі визнавала лише сире м'ясо. Пересувалася рачки. Удень зазвичай спала, а вночі блукала.

«Олюднення» Камали відбувалося важко. Дуже довго вона не визнавала жодного одягу, чинила опір, коли її мили. Лише через два роки дівчинка-вовчиця привчилася стояти і ходити на двох ногах, однак бігала лише рачки.

Поступово вона звикла спасти вночі, їсти руками, а не рвати їжу зубами, пити із склянки. Найважче було навчити здичавілу дівчинку людської мови. Навіть через сім років після того, як Камалу забрали із вовчого лігва, вона розуміла лише 47 слів. У 15 років розумовий розвиток «вихованки вовків» був на рівні дворічної дитини, а в 17 — чотирирічної.

За останні двісті років зафіксовано майже півсотні таких історій. До того ж у ролі няньок виступали не тільки вовки. Кози, приміром, виростили не лише Зевса. В перуанських Андах 1902 року було знайдено дитину, яка вісім років провела у стаді цих тварин.

1914 року в індійському штаті Уттар Прадеш упіймали 14-річну дівчинку-ведмедя. Її назвали Гунгі. Дівчинка була дуже рухлива і мала великий волосяний покрив. У 1937 році Джордж Маранз описав відвідання божевільні в турецькому місті Бурса. Там він зустрів дівчинку, яку мисливці знайшли в лісах поблизу міста Адана. Біля дитини була ведмедиця — її люди застрелили, гадаючи, що рятують дівчинку. 1971 року в Югославії п'ятирічна Горанка Кукулич загубилася в лісі неподалік свого села Вранже. Через три дні місцевий фермер побачив незвичайну картину — Горанка спокійно мандрувала разом з ведмедицею і двома дитинчатами...

1920 року в бомбейському журналі було вміщено розповідь про хлопчика-леопарда. Батьки загубили дитину 1912 року в містечку Ассам. Через три роки його знайшли і впізнали. Він пересувався рачкуючи, був навдивовижу рухливий і прудкий. Дитина чинила опір усім, хто до неї наближався, кидалася на людей, як кішка, і їла надзвичайно швидко, мабуть, побоючися, що їжу в неї віднімуть.

На роль хвостатих опікунів претендують і вегетеріанці — кабани, вівці, панди, газелі, кенгуру і навіть страуси, і хижаки — крім згаданих уже тварин, до них дедалі частіше приєднуються і зграї напівдиких собак, що мешкають на околицях великих міст. У червні 2001 року поблизу столиці Чилі Сантьяго знайшли 11-річного хлопчика Алекса Ріваса. Як з'ясувалося, покинута 16-річною матір'ю дитина тривалий час жила у зграї з 15 собак.

Дитина, яка потрапляє до зграї, запозичує у нових одноплемінників режим життя, раціон харчування, способи пересування і комунікації. Ступінь заглиблення у тваринний образ і відповідно подальшого «олюднення» залежить не так від часу, проведеного далеко від людей, як від віку, в якому дитина потрапляє до дикої природи. Найкраще до людського життя адаптуються діти, виховані мавпами. В 1973 році на півдні Шрі-Ланки лісоруби зловили незвичайного хлопчика. На дитині не було одягу, і він пересувався разом з групою мавп. Хлопчик, якого назвали Тісса, не вмів говорити, лише викрикував і бурмотів, як мавпа. Сидів також, як мавпа, і не міг стояти без сторонньої допомоги. Пересувався лише рачкуючи. Їв тільки із землі. За кілька тижнів Тісса уже носив одяг і їв із тарілки. А за три місяці сталося диво — хлопчик навчився посміхатися...

Але, на жаль, щасливо закінчується лише розказана Кіплінгом казка про Мауглі. В житті все набагато сумніше. Діти, які позбавлені спілкування з такими самими, як вони, і які не отримали відповідного виховання та навичок, перетворюються на розумово недорозвинених істот. Їхні долі підтверджує добре відома істина, що для становлення людини особливо важливий вік від двох до п'яти років. Саме в ці роки дитина вбирає і засвоює багато того, що стає фундаментом її психіки, її майбутніх знань та навичок. Якщо цей період згаєно, повноцінну людину виховати дуже важко. Особливо згубно впливає на дитину брак мовного спілкування. «Брати» наші менші можуть зберегти життя людській дитині, але щоб вона стала людиною, потрібне спілкування з іншими людьми.

Олег ДЕНИСОВ.

Інтелектуальне начало

З виступу Голови Верховної Ради України Володимира ЛИТВИНА

(Початок на 1-й стор.).

Український народ — не єдиний, хто сьогодні активно і, без перебільшення, трепетно шукає відповідь на сакраментальне: камо грядеші? Над цим дедалі більше і глибше задумуються, нехай почасти ще неусвідомлено, люди на всій планеті. Навальне наростання процесів і чинників, які докорінно перекроюють усталений світопорядок, змінюють звичні і, здавалося б, недоторканні механізми та схеми, яких десятиріччями дотримувалося міжнародне товариство, породжує широке розмаїття думок, висновків та пророцтв щодо дальшої його долі — від оптимістичних до есхатологічних.

Ми мали наочну можливість переконатися в цьому на порозі XXI віку і третього тисячоліття. За всієї відносності етапних хронологічних віх вони стають небуденним приводом для підбиття підсумків, аналізу історичного досвіду, прогнозування осяжного чи більш віддаленого майбутнього. І робиться це на різних рівнях, у всіх масштабах — від окремих особистостей до цілих людських спільнот.

Недавно пройдений і пережитий нами міленіум став приводом саме для такого, я сказав би, глобального інформаційно-історичного моніторингу, проведеного землянами. Він, як ми знаємо, поставив більше запитань, аніж дав відповідей на них. Але водночас спонукав по-іншому глянути на те, що не завжди помічалося, губилося за плином рутинних подій, гасилося інерцією буднів і людського мислення.

Відтак загострилося відчуття неповторності нашого буття, його зв'язку з логікою розвитку минулих епох, рельєфніше окреслилася тривожна незвіданість етапу, в який вступило людство. Він ґрунтуватиметься вже на новій планетарній конструкції, створеній дедалі динамічнішими процесами глобалізації.

Чим — здобутками чи втратами, золотим віком процвітання чи згубними катаклізмами обернеться для цивілізації настання нового світового порядку? Епоха, історія про це мовчать. Не сягнула ще достатнього рівня вірогідності наукова прогностика, що напружено б'ється над якісно новою глобальною ситуацією.

Можна сказати одне: цілковитої готовності відповісти на жорсткі виклики і радикальні трансформації, пов'язані з початком нової самоорганізації світу, у людства поки що немає. Залишаються сподівання на зрілість спільного розуму, силу спільної мудрості, що акумулювалася віками, на потужність, можливості та гуманізм людського інтелекту.

Ця надія ґрунтується на тій стократ підтвердженій аксіомі, що держава і нація можуть бути благополучними та конкурентоспроможними передусім завдяки своєму інтелектуальному потенціалу. З чого логічно випливає необхідність постійного і всемірного сприяння його збереженню, примноженню та оптимальному використанню, динамічному розвитку інтелектуальної сфери, в якій концентруються надбання наукової, освітянської та культурної діяльності, кращі духовні традиції попередніх епох.

За великим рахунком, у цьому одна з визначальних функцій держави. Але історичний парадокс полягає в тому, що відносини між нею та інтелектом ніколи не були простими, безконфліктними і безхмарними.

За різних часів колізії в цьому форматі давали про себе знати по-різному і призводили до різних наслідків. Якщо в середньовіччі інтелектуали слугували, за висловом одного з сучасних вчених, улюбленою мішенню інквізиції, то згодом такі конфлікти, хоча вже й не завжди позначалися таким трагізмом, але були не менш драматичні.

Вдосталь подібних прикладів дає вітчизняна історія. Тарас Шевченко і Михайло Драгоманов, Володимир Вернадський і Михайло Грушевський, Агатангел Кримський і Сергій Єфремов, Лесь Курбас і Юрій Шевельов, Василь Стус і В'ячеслав Чорновіл — ці та багато інших велетів духу розплачувалися за свою непересічність і несхитність роками солдатчини і тюрем, засланнями і висланнями, а нерідко й самим життям, зазнавали тупих утисків і цинічного замовчування.

Ми знаємо також, що гонінням та репресіям піддавалися цілі галузі і напрями наукового пошуку — генетика, кібернетика, археологія та інші, що надовго загальмувало розвиток вітчизняної науки, а то й відкинуло її далеко назад.

Необов'язково надто заглиблюватися у давнє і недавнє минуле, щоб дійти висновку: за всіх відмінностей у конкретних обставинах антагонізм між державою і владою, з одного боку, та інтелектуалами — з другого, завжди випливав і живився з однакового у принципі джерела.

Звичайно, у всі часи не бракувало тиранів, обскурантів і просто сірих посередностей, які генетично не терпіли людей високоосвічених і обдарованих, яскравих і непересічних особистостей. Але природа протистояння влади й інтелекту була значно глибшою, вона базувалася на ідеологічному підґрунті і диктувалася самою доктринальною сутністю тоталітарних режимів. Інстинктивно відчуваючи у світлі знань і вільній думці загрозу своєму пануванню та існуванню, вони визнавали лише один тип мислення і всіляко його культивували — мислення уніфікованого, знівельованого та одновимірного, безумовно й абсолютно підпорядкованого нею ж, владою, виробленому набору канонів і стереотипів, обмежень та заборон.

У сучасному світі режими з таким політичним обличчям є вже поодинокими винятками і розглядаються як рудименти й анахронізми, останні уламки системи старого світосприйняття, що рано чи пізно, але неминуче відійдуть у небуття.

Водночас слід враховувати, що і в демократичних державах влада аж ніяк не завжди виступає повноцінним виразником, репрезентантом і провідником сукупного інтелекту своїх громадян.

Згадаймо, що у недалекому минулому ми були просто-таки приречені на оптимізм. Нині навпаки: відчуття таке, ніби живемо за умов неоголошеної війни і в атмосфері всезагального пригнічення маємо продемонструвати світові (учергове) велич свого духу. Звичайно, за допомогою агрономів інформаційного поля.

Отже, живемо в дуже дивний, обезлюднений період з культом особистості всередині або, точніше, з ностальгією, тугою за цим культом.

Нині оптимальна модель взаємовідносин по лінії «держава—інтелект» ще перебуває у процесі становлення відповідно до нових динамічних реалій, які дедалі вище підносять цінність та значущість інтелекту. А відтак вимагають якісно нових підходів до нього і пов'язаної з ним проблематики і від держави, і самих інтелектуалів.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

У числі цих проблем я міг би назвати відповідальність науковців за долю своїх розробок, перспективи та результати їх застосування. Така відповідальність існувала завжди, але тепер вона на кілька порядків вища, враховуючи і зрослу аж до глобальних масштабів практичну ефективність таких розробок, і абсолютно нові умови та можливості їх використання — на превеликий жаль, не скрізь і не завжди на благо людства.

Такою новою і грізно небезпечною особливістю став міжнародний тероризм, для якого немає ні кордонів, ні стримуючих чинників і який дедалі ширше та жорстокіше користується з досягнень наукової думки. Протистояти його натиску можна значною мірою саме завдяки професійній, громадянській і людській відповідальності інтелектуалів, несхитності їхніх моральних засад.

Це лише один, хоча й дуже помітний штрих з неспокійної та мінливої мозаїки нашого сьогодення. Рівень деяких сучасних досягнень людського розуму такий, що світ просто губиться у здогадах та припущеннях стосовно значення їхніх потенційних результатів для цивілізації, а відтак можливості й доцільності практичного застосування. Досить згадати хоча б глобальну контроверсію навколо широкого спектра проблем — від суто наукових до моральних, пов'язаних з клонуванням людини та інших живих істот.

У контексті цієї теми привертають до себе увагу і деякі інші тенденції, які рельєфно окреслилися з кінця минулого століття. До однієї з них можна застосувати дефініцію «техногенна цивілізація». Що означає, крім усього іншого, дедалі ширше перенесення технократичної свідомості та психології на сферу суспільних відносин. А це, у свою чергу, гостро ставить питання адекватності оцінок межі застосування методів науки і проектування в суспільному житті.

Зрозуміло, що беззастережність у цій справі може мати найсерйозніші наслідки. Доказів не бракує, особливо в останні роки.

Ми також уже не раз переконувалися в тому, що події та процеси сучасної історії, які раніше розглядалися і оцінювалися як природні й еволюційні наслідки об'єктивних чинників, нині значною мірою, і дедалі більше, перебувають під впливом організованих дій людей та їхніх груп. І не в останню чергу інтелектуалів — принаймні так повинно бути.

Поза сумнівом і актуальність такого аспекту в руслі проблематики нашої розмови, який стосується взаємного впливу інтелектуалів і влади.

Поки що присутність таких людей в органах влади не можна назвати широкою, це незаперечно. Але очевидно й інше: заглядаючи набагато далі, випереджаючи час своїми судженнями та прогнозами, виставляючи певні віхи на перспективу, вони здатні спонукати владу до більш рішучих та осмислених дій, «підганяти» її, бути для неї постійним і відчутним подразником. Тобто виконувати роль потужного каталізатора суспільних процесів.

З другого боку, ця безперечно сильна сторона інтелектуальної еліти може виявляти себе з досить несподіваного боку в разі приходу її представників у владу. Максималістське прагнення реалізувати свої концепції одразу і повністю може вступати — і вступає — у суперечність з об'єктивними умовами та обставинами, які повинні «визріти», отримати необхідне підґрунтя, насамперед в людській свідомості. Нетерпіння, штучне форсування суспільних процесів та тенденцій неминуче дає зворотний ефект.

Окремої розмови заслуговують відносини між державою та інтелектом у зовнішньополітичному вимірі, з точки зору ролі і місця країни у міжнародному співтоваристві.

По-перше, у цій сфері на авансцену також дедалі більше виходять комплекс, переплетіння внутрішніх та зовнішніх чинників, пов'язаних з глобалізацією, зростаючою роллю технологій, продуктивності праці, а в загальному підсумку — ефективністю економіки та привабливістю моделей розвитку.

На жаль, у світлі таких критеріїв та підходів Україна асоціюється у світі з постачанням сировини і матеріалів, а не технологій. Про це у нас говорять часто і багато.

Менш помітною, але не менш важливою є друга обставина: сьогодні група розвинених країн уже спроможна дефакто взяти на себе задоволення базових потреб усього світу.

Що це обіцяє сьогодні і в перспективі?

А те, зокрема, що вже незабаром може постати питання не тільки про відносини між вітчизняними та зарубіжними товаровиробниками, а й про можливість ширшого вибору споживачами товаровиробників. Що може плавно і логічно перейти в сумніви щодо легітимності та доцільності існування владних інституцій і самої держави, які практично ні до чого не причетні і ні на що не впливають.

Нарешті, по-третє, будь-яка країна, відкриваючись світові, починає відчувати не тільки зростаючі зовнішні впливи, а й посилене внутрішнє напруження. Що особливо притаманне державам з порівняно невисокою конкурентоспроможністю. Великий бізнес, клановo-олігархічні кола тут не зацікавлені у припливі інвестицій, тому що вони фактично є монополістами у застосуванні високих технологій тощо і всіляко цьому протидіють. Натомість на це налаштоване мале і середнє підприємництво, до якого тяжіють інтелігенція, інженерно-технічні працівники і яке, відповідно, сприйнятливіше до інновацій, схильне до вільного обміну інформацією та співпраці з іноземними партнерами.

Неважко побачити, що в усіх зазначених випадках — як і в багатьох інших — знову і знову актуалізується та сама проблема професійної та моральної відповідальності інтелектуальної еліти. До того ж не тільки за безпосередні наслідки її зусиль, а й за те, як і в якому напрямі розвиватиметься держава і, за великим рахунком — світ.

У прагматичному прикладенні до України цю сентенцію можна перефразувати так: інтелектуали відповідальні за її дальший стратегічний вибір — перетворитися в пасивний об'єкт колонізації і втратити історичні перспективи чи якомога повніше і з більшою віддачею мобілізувати свої власні ресурси і резерви розвитку та піднесення.

Якщо конкретніше, то ключова проблема стоїть у площині збереження та зміцнення прошарку носіїв наукових знань і високих технологій, успадкованих від Радянського Союзу, убезпечити наукові школи від руйнування, а покоління інтелектуалів — від розриву наступності та неперервності їхніх справ і традицій.

У широкому плані треба виходити з того фундаментального принципу, що в інтелекті — найважливіший стратегічний ресурс держави і народу.

Не зрозумівши, не усвідомивши цього імперативу або сприйнявши його лише на рівні модної риторики, ми неминуче опинимося на узбіччі цивілізаційного поступу. До того ж без реальних шансів коли-небудь піднятися на більш гідний щабель.

Це буде злочином перед майбутнім України, прийдешніми поколіннями її народу.

Конкретні країни сьогодні діють відповідно до свого місця в ієрархії, що вже практично склалася, та масштабу і складності проблем, з якими їм доводиться стикатися. Проте неважко помітити, що всі вони керуються схожим принципом, що втілений у крилатому виразі «Знання — сила». Це не тільки назва відомого всім нам науково-популярного журналу. Це ємка, можна сказати, універсальна формула, виведена задовго до наших часів великим англійцем Френсісом Беконом.

І вона живе, продовжує діяти, матеріалізуючись у конкретних справах — зрозуміло, з поправками на епоху.

Уже стали хрестоматійними конкретні приклади цього порядку: політика Сполучених Штатів Америки, які цілеспрямовано нарощували роль та віддачу науково-технологічного чинника свого розвитку активним пошуком обдарованих науковців і фахівців-практиків в усьому світі, у тому числі в Україні; удосконалення освіти і науки у країнах Європи, Японії та Китаю. Це прискорило їх просування шляхом високих технологій, а в ширшому плані — сприяло і сприяє реалізації інноваційної моделі розвитку.

Така системність, чітка організація та послідовність диктуються усвідомленням прямого, безпосереднього і тісного взаємозв'язку між прогресом науки і техніки. А неодмінним її атрибутом є компетентна, виважена і відповідальна участь держави в усьому, що робить такий зв'язок ще тіснішим і ефективнішим.

Я не хотів би вчергове вдаватися в тему можливостей, які має у науково-технологічній сфері Україна. Про них ведуть мову часто і багато. Проте справді інноваційних проривів — хоча вони у нас є, і незаперечні — поки що недостатньо, їх кількість, масштаби та вплив на економічний і соціальний розвиток суспільства ще не співвідносні з його потенціалом, насамперед інтелектуальним.

У 2000 році автор статті в журналі «Економіст» під характерним заголовком «Нова карта світу» висунув тезу, що світоустрій тепер необхідно розглядати за ознакою не ідеології, а технологічного розвитку.

За цим критерієм і запропонованою автором класифікацією ми, схоже, потрапляємо на межу між другою і третьою групами країн, здатних впроваджувати технології у виробництво, і маргіналів, які не тільки вже неспроможні створювати технологічні інновації, а й сприймати їх.

Звичайно, що тезу можна заперечувати і навіть відкидати.

У НОМЕР

Новосілля — добра ознака

Приємний сюрприз в останній день зими зробили кооператори мешканцям поліського райцентру Рокитне: у колишньому приміщенні універмагу, який кілька років простоював, після капітального ремонту відкрито супермаркет.

Радість рокитничан розділив Голова Верховної Ради України Володимир Литвин, який перебував на Рівненщині з одноденною робочою поїздкою. Він узяв участь у відкритті торговельного закладу та ознайомився з впровадженням нових технологій на ВАТ «Рокитнівський скляний завод». Також Голова ВР побував на деяких об'єктах у Березнівському районі, спілкувався з учнями економіко-правового ліцею «Лідер» у місті Сарни. В обласному центрі В. Литвин зустрівся зі студентами Рівненських вузів і технікумів.

Олександра ЮРКОВА.

Рівне.

Дострокова відставка голови

Міська рада Черкас на черговій сесії проголосувала за дострокове припинення повноважень міського голови Анатолія Волошина. За це в таємному режимі проголосували 46 із 59 депутатів міськради, проти —9. Як **повідомляє наш власний кореспондент Лідія ТИТАРЕНКО,** депутати вважають, що головною причиною відставки міського голови Черкас стало невиконання ним Закону «Про місцеве самоврядування», зокрема статті 79. Після закінчення засідання секретар міськради Анатолій Джоболда повідомив журналістам, що основною причиною відставки стало недостатнє співробітництво А. Волошина з депутатами міськради. На цьому ж засіданні депутати прийняли рішення призначити А. Джоболду виконувачем обов'язків міського голови, дозволивши йому суміщувати цю посаду з посадою секретаря міськради.

У свою чергу, у приймальні А. Волошина повідомили, що відправлений у відставку міський голова на робочому місці і проводить нараду з заступниками.

Майже половина озимих не зійде

З приходом весни дедалі сильніше тане перспектива великого врожаю зернових. Урядовці від агропрому дали стосовно озимих уточнений, ще гнітючіший, ніж попередній, прогноз. Через несприятливі погодні умови цієї зими загинуло 3,8 млн. гектарів посівів, що становить 45,2 відсотка загальних площ.

Сходи не витримали сильних грудневих морозів, а в січні-лютому через перепади температур значна частина площ вкрилася крижаною кіркою. Чимало тієї пшениці, яка все-таки пережила погодні катаклізми, перейде до розряду фуражної. Проте в офіційних кабінетах порахували, що в підсумку врожай продовольчої пшениці становитиме не менш як 10 млн. тонн. Цього досить для забезпечення внутрішніх потреб у хлібі.

Щолкіне ще замерзає

Найпроблемніше місто Криму — Щолкіне — в передостанній день зими рятувала від морозів урядова комісія країни під керівництвом віце-прем`єра Віталія Гайдука.

Після ліквідації Кримської атомної, залишки якої оцінюють у 60 млн. грн., колишнє 25-тисячне місто, за статистикою, не має і десяти тисяч мешканців, а реально проживає не більше п`яти. Порожнюють дві тисячі квартир, в решті — люди замерзають. Вкрай зношена теплоцентраль, що йде від геть розграбованої атомної станції, призводить до частих аварій усіх підрозділів комунального господарства. Після передноворічної і недавньої останньої масштабних аварій вкрилася кригою не лише опалювальна система, а й каналізаційна. Безробіття суцільне, на закритій нарешті території реактора два вже легальні приватні підприємства розрізають і продають метал.

За словами В. Гайдука, соціальну напруженість зніматимуть без зволікань, паралельно з будівництвом 18-кілометрової нитки газопроводу, який з`єднає Щолкіне із селищем Мисове, нову котельню збудують тут уже до майбутнього опалювального сезону.

Віктор ХОМЕНКО.

Крим.

ФОТОФАКТ

У Національному комплексі «Експоцентр України» з метою популяризації національної валюти і створення позитивного іміджу країни для залучення інвестицій презентовано продукцію — вироби сувенірно-монетної галузі.

На знімку: виступає голова правління Міжнародної асоціації слов'янського єднання ім. Столипіна Андрій Мельников-Колчак.

Фото Богдана МАСЛЯНИКА.

ПОЛІТИКА

буття народу

на Інтелектуальному форумі України

Але реальністю є те, що достатньо високий технологічний потенціал України руйнується прискореними темпами. Тоді як сировинний сектор економіки може зберігатися досить довго, сфера технологічних знань вимагає постійного оновлення; застій, тупцювання на місці для неї смертельно небезпечні.

Відтак самозаспокійливі розмови про високий потенціал української науки треба, до того ж невідкладно, переводити в активний стан, у площину практичних дій. Лише за такого підходу ми зможемо реалізувати ще не втрачений шанс для реального технологічного ривка.

З цієї точки зору безумовною є цінність науково-практичної конференції «Утвердження інноваційної моделі розвитку економіки України», що відбулася днями. Сутність ключового з окреслених на ній завдань — у переході до інноваційного розвитку не лише економіки, а й усієї системи суспільних перетворень.

Саме у комплексності, переплетінні, у взаємному проникненні та взаємному впливі найрізноманітніших чинників (якщо, звичайно, такий принцип вдасться достатньою мірою реалізувати) і полягає, на моє переконання, головна передумова, за якої зазначена модель набуде плоті й крові, знайде широкі виходи в суспільну практику і реально позначиться на всіх сторонах нашого буття.

Безумовно, сенс і призначення інноваційного підходу, як і проблеми інтелектуальної сфери, суспільного прогресу загалом, слід розглядати не лише у прикладному, утилітарному аспекті. Це і формування, всебічний — підкреслю, саме всебічний! — і неперервний розвиток особистостей, яким рухати цю доленосну для України і народу справу.

Тут винятково важливе все, починаючи від вічного каменя спотикання — пошуку таких обдарованих і перспективних людей.

У процесі підготовки, вирощування та виховання інтелектуалів важливо знайти той оптимум, той золотий перетин, які дадуть змогу, зберігаючи державний вплив і забезпечуючи системність у розвитку інтелектуальної сфери та її кадровому забезпеченні, не заформалізувати цю справу, не запізнитися і не зволікати із розв'язанням наявних, а тим паче застарілих проблем і не створювати нових.

Серед даних, якими я поцікавився, готуючись до цього виступу, є й такі. Порівняно з 1985-86 навчальним роком кількість шкіл в Україні збільшилася на 5,3 відсотка.

Статистика ніби непогана, особливо для нашого часу. Але давайте спитаємо себе: наскільки відповідає сьогодні середня школа своєму основному призначенню —наповнювати життєвими соками кореневу систему інтелекту, особистості? Формулювання, можливо, звучить не дуже по-науковому, але, як мені здається, прекрасно передає сутність та призначення першої освітньої сходинки. Бо ж ідеться не просто про набуття певної суми знань — хоча і це, безперечно, дуже важливо, — а про становлення засад, основи інтелекту й особистості, що є, скажемо так, товаром штучним, якщо не унікальним.

За всієї любові і поваги до школи слід визнати, що цьому високому покликанню вона ще не відповідає — як, утім, і своєму прямому й безпосередньому призначенню. Особливо сільська, що буквально гнеться під тягарем нестатків та негараздів.

Я не квапився б докоряти за сказане Міністерству освіти і науки. Винні ми всі: і перед сільською школою, і перед самим селом, яке традиційно було щедрим і безвідмовним постачальником найздібнішого поповнення інтелектуальної когорти.

Коротко і вичерпно пояснити причини цього важко. Мабуть, насамперед треба говорити про близькість людини з малих літ до землі і природи, можливість щодня випробовувати себе в поєдинку з життєвими проблемами. І, нарешті, про вплив одвічного укладу народного життя, який найбільше зберігся на селі — в сенсі не патріархальності, а стійкості, імунітету до не завжди, скажемо так, благотворних віянь нових епох.

Якщо комусь такі думки здадуться спірними, давайте проведемо невеличкий експеримент: просто піднімемо руки всі, хто родом із села. А ще більше рук зніметься, гадаю, у відповідь на запитання: чи не вважаємо ми, що село, цей одвічний і невичерпний, здавалося б, ресурс примноження сили, розуму і краси нації сьогодні вичерпується на очах?

Процитовані мною слова про наповнення кореневої системи інтелекту, особистості належать відомому вченому, академіку Миколі Доллежалю. Він працював у суто, здавалося б, технічній сфері — переважно проектуванні енергетичних об'єктів, але у своїх мемуарах досить часто звертається до світоглядних засад людей науки з наголосом саме на вимірі їх інтелігентності. І важко не погодитися з його думкою: неінтелігентні професіонали — це підґрунтя для поширення сірості.

Інтелектуали, в яких обдарування, лідерство у своєму роді занять органічно поєднуються із загальною культурою, широтою кругозору та високою моральністю, були потрібні завжди і скрізь. Бо це еталонний сплав професійної досконалості, кращих громадянських рис і якостей та людських чеснот.

Саме такі люди ставали символами і ферментом націй, їхньою, якщо можна так висловитися, діючою речовиною, особливо на крутих поворотах історії країн і народів.

Нині попит на них особливий. Постіндустріальне суспільство, як квінтесенція сучасного етапу розвитку цивілізації, має й чимало інших епітетів — інноваційне, високотехнологічне, інформаційне, громадянське. Формування та шліфування кожної з цих граней неможливі без провідної участі тих, хто не тільки має глибокі спеціальні знання та навички і досяг вершин у своїй справі, а й керується глибокими й усталеними внутрішніми переконаннями, твердими моральними принципами.

Така діяльна й відповідальна частина суспільства покликана сприяти утвердженню в ньому якісно нової атмосфери — порозуміння і злагоди, толерантності і взаємної поваги, прихильності спільним ідеалам та цінностям. Іншими словами, на неї покладається забезпечення не лише реальних проривів на основних напрямах науково-технологічного прогресу, а й інтелектуалізації та гуманізації виробництва, управління, політики, міжлюдських відносин, піднесення їх культурного рівня.

За великим рахунком, усе це має резюмуватися в радикальній зміні усього середовища нашого існування.

Цей шлях не обіцяє бути легким і простим — скоріше навпаки. Нам належить подолати на ньому такі небезпечні явища, тенденції та процеси, як згортання наукового пошуку на важливих і перспективних напрямах, переорієнтація вищої школи на кон'юнктурні спеціальності в поєднанні з помітним загальним зниженням якості освіти, як відплив здібних кадрів з науки, освіти та культури за кордон або у сфери діяльності з нижчим інтелектуальним рівнем та суто меркантильною мотивацією.

Тобто якщо раніше інтелект та його носіїв виганяло, видавлювало за межі країни свавілля держави і влади, то тепер — їхня пасивність, що залишає цю — як, зрештою, й інші категорії наших співгромадян — віч-навіч з суворою дійсністю.

По суті, ми знову переживаємо перетрушування, ламання соціальної ролі багатьох людей. Колись, після революції та громадянської війни в Росії (згадаймо сумно відомий пароплав, на якому вивезли цвіт нації), це вилилося у вимушену масову еміграцію інтелігенції з наступною її професійною переорієнтацією: колишні царські офіцери ставали таксистами в Парижі, а університетські професори закінчували свої дні офіціантами і швейцарами.

Безумовно, були й досить рідкісні факти інтелектуального та ділового успіху за рубежем — наприклад, конструктора вертольотів Ігоря Сікорського чи батька телебачення Володимира Зворикіна, чиї діяльність і найбільші досягнення припали на Сполучені Штати Америки. Але й такі зовні благополучні винятки несли в собі чималий заряд трагізму: люди все-таки втратили Батьківщину, а вона позбулася обдарованих своїх синів, набутків та завоювань їхнього розуму.

Щось схоже повторюється, хоча й з інших причин і з іншими особливостями, у наш час. Я вже казав про відплив мізків з України. Водночас чимало з тих, хто її і не залишає, почувається кимось на зразок переміщених осіб через різке падіння свого соціального статусу і престижу, невитребуваність професійних знань та досвіду, через необхідність освоювати якийсь інший вид діяльності для елементарного виживання. Причому, що теж не додає оптимізму, вже без особливих шансів повернутися на попередній соціальний щабель.

По-науковому такі процеси називаються маргіналізацією, і найбільш очевидний — як і найбільш руйнівний — їх результат у відриві багатьох індивідуумів і цілих груп та прошарків населення від звичного середовища, від кола занять та укладу життя, де вони мали можливість хоча б для якоїсь самореалізації і почувалися більш-менш комфортно у психологічному плані.

Що це означає і до чого може призвести, гадаю, зрозуміло.

Нам треба зробити все можливе і неможливе, щоб повернути Вітчизну цим своїм співгромадянам, а Вітчизні — їхні розум і руки, здібності і таланти. Україна не повинна стати — і я вірю, що цього не станеться — підтвердженням сумно відомої тези про те, що в кожному столітті є своє середньовіччя.

Нам належить також — що дуже непросто, але теж життєво необхідно — прискорено адаптуватися до чинника, який справляє дедалі більший вплив на ситуацію як в окремих країнах, так і у всьому світі.

Це глобальна експансія в духовній сфері, яка несе з собою цілий комплекс надзвичайно небезпечних наслідків — деградацію гуманності та духовності, кризу інституту сім'ї, шалений натиск антикультури, поширення пияцтва і наркоманії, окультизму, квазірелігій тощо.

Накладаючись на розчарування від нездійснених сподівань і нереалізованих можливостей, усе це дезорієнтує людей, втягує їх у силове поле негативних впливів. З'явився феномен так званого асоціального індивідуалізму — агресивного та неконтрольованого, який відсуває на другий план інтереси суспільства, держави, паразитує на низьких і темних інстинктах.

Бути на вістрі протидії таким лихим пошестям —історична місія і покликання інтелектуального авангарду нації. В його арсеналі сила знання і переконання, такий найгостріший інструмент впливу на уми і серця, як література та мистецтво, вміння торкатися найпотаємніших струн людської душі.

А також, підкреслю ще раз, — могутня сила авторитету і прикладу яскравих особистостей, які у всі часи були орієнтиром та дороговказом для найширшого загалу співвітчизників. І слугували опорою, давали надію, не дозволяли впасти у зневіру та відчай у хиткі й непевні, найтяжчі і найжорстокіші часи.

Тарас Шевченко з віщою прозорливістю генія назвав їх апостолами правди і науки.

Наш обов'язок — достойно, з гідністю продовжувати справу великих попередників, які заслужено вважаються світочами землі української. Пам'ятаючи при цьому принаймні дві домінанти, які повинні визначати зміст і спрямованість наших зусиль у сфері духовності, моральності, культури.

Перша з них у тому, що саме через цю сферу вже фактично пролягла лінія вододілу між державами, націями і народами в епоху глобалізації і саме тут буде головна площина їх змагальності, що переходить у жорстку конкуренцію.

По-друге, духовне здоров'я суспільства, і про це також не раз нагадує нам історія, визначається передусім його рухом до добра і правди.

Прискорити цей рух, зробити справді реально відчутним — це може і зобов'язана робити інтелектуальна еліта — заради своїх сучасників та грядущих поколінь.

Гадаю, ви не будете у претензії до мене за те, що не надаю звіту про законотворчу роботу у сфері, яка є сьогодні предметом нашого обговорення. Смію запевнити: в парламенті є розуміння виняткової важливості цієї проблематики; увага до неї постійно посилюється. З початку нинішнього скликання розроблено і подано 41 законопроект, що стосується питань розвитку, підтримки та захисту інтелектуальних видів діяльності, удосконалення системи освіти тощо.

Але, по-перше, навіть за достатнього законодавчого урегулювання виникають колізії правозастосовного, фінансового та іншого характеру, які можуть істотно гальмувати процеси концентрації та примноження інтелектуального ресурсу, знижувати його віддачу.

По-друге, і це головне, чимало прийнятих законів або виконуються не повністю, або не працюють узагалі. У тому числі, хоч як прикро і болісно про це казати, пробуксовує реалізація законодавчо закріплених принципів пріоритетного розвитку науки та освіти, інноваційної моделі соціально-економічного розвитку і зростання.

Як уже зазначалося, розмов між владою і наукою, владою й освітою, владою і культурою вже відбулося чимало. Але очікуваний практичний результат традиційно не приходить. І, як мені здається, з однієї вагомої причини: відносини за схемою «влада — інтелект» не набули ні повноти, ні системності, ні паритетного характеру.

Якщо це і перебільшення, то не надто велике: кожна із сторін говорить здебільшого про своє, зупиняється на своїх власних труднощах та проблемах. Хоча не бракує і запевнень у взаємній повазі, розумінні та підтримці: без належного організаційного, фінансового та іншого забезпечення все лишається, як правило, на рівні декларацій.

Тому практично щоразу доводиться повертатися до того, що не вдалося реалізувати: від масштабних проектів оптимізації ролі держави в функціонуванні та розвитку інтелектуальної сфери — до конкретних наукових ідей, економічна значущість і перспективність яких ні в кого, здавалося б, не викликає сумніву.

Особисто для мене очевидна, і було б дуже добре, якби нинішній форум це започаткував, необхідність переходу на принципово новий рівень таких взаємозв'язків — регулярного і, повторюю, системного діалогу з ключових проблем інтелектуалізації нашого буття. Його тематичний діапазон має бути найширшим: від пошуку шляхів удосконалення технології взаємодії, визначення стратегічних пріоритетів і конкретних об'єктів докладення спільних зусиль та рівня відповідальності сторін за здійснення наміченого — до інтенсивного обміну новітньою інформацією.

Якої організаційної форми має набрати така співпраця — над цим усім нам треба подумати, і також разом. Але цілком очевидно, що в її орбіту мають бути залучені найкомпетентніші, найавторитетніші представники обох сторін, яких об'єднують загострене відчуття нового, професійна і громадянська незадоволеність нинішнім статусомкво в інтелектуальній сфері. І таке само гостре бажання змінити стан справ на краще, довести його до тих вимірів та параметрів, на які спроможна і яких заслуговує незалежна держава Україна.

Я хотів би також додати, що бачу цю роботу комплексною, однаково активною на всіх рівнях, усіх щаблях і в усіх ланках. У науковій царині, наприклад, слід трансформувати традиційну й аж ніяк не завжди ефективну «вертикаль» у відносинах влади й академічних та університетських наукових центрів у бік «горизонталі» із створенням розгалуженої та гнучкої мережі паритетної і професійно грамотної взаємодії між законодавцями та політиками (Верховна Рада), провідними управлінцями та експертами (Кабінет Міністрів, Міністерство освіти і науки), основними продуцентами та постачальниками знань і технологій (Національна та галузеві академії наук, університети, насамперед і головним чином класичні), ключовими «дійовими особами» ринку (банківський та промисловий капітал, вітчизняні та зарубіжні інвестиційні структури), громадськими інституціями (фонди, товариства, об'єднання вчених та освітян тощо).

Переваги і перспективи такої розгорнутої системи співпраці очевидні. За належної організації, і тут вирішальне слово залишається за державою, можна істотно підвищити зацікавленість сторін у нарощуванні її ефективності, причому не лише із суто прагматичних мотивів.

На цьому ґрунті, до речі, може витворитися ще одна важлива передумова поглиблення порозуміння і взаємодії між гілками влади. Так, якщо у Програмі діяльності Кабінету Міністрів буде передбачено серед стратегічних завдань прискорення науково-технологічного і загалом інтелектуального прогресу українського суспільства — а іншим я цей документ просто не уявляю, — то вона може розраховувати на підтримку потужного парламентського лобі.

Враховуючи і використовуючи вже набутий досвід, корисні ініціативи та перспективні задіили державних, громадських і приватних структур, уже створену організаційну мережу, ми можемо і повинні об'єднати та сконцентрувати в рамках такого загальнодержавного, загальнонаціонального діалогу волю й зусилля всіх суб'єктів інтелектуальної сфери.

Об'єднати для того, щоб усвідомлено, разом установити нові правила гри, відважитися на радикальні й швидкі кроки.

Нинішній форум, його проведення має стати виразним сигналом про крутий, а головне, реальний і остаточний поворот держави, влади до інтелекту та його проблем.

Устами своїх учасників наше зібрання повинне ще раз розкрити і підкреслити всю доленосність проблем суспільного прогресу і праці людей, які ці проблеми розв'язують. Настав час переходити від нескінченних самооцінок свого інтелектуального ресурсу (як надто занижених, так і сповнених надмірного замилування) до практичного і предметного інтегрування цього ресурсу в загальносвітову систему інтелекту, науки, освіти і культури.

Говорячи про те, що нам належить звершити для інтелектуального утвердження України на найвищих щаблях цивілізації, маємо постійно пам'ятати, для кого, заради чийого блага все це робиться.

Робиться це в ім'я українського народу. І термін «інтелектуальна еліта», який декому не дуже до душі, аж ніяк не означає вивищення над загалом співвітчизників, не виокремлення з нього. У цьому — сенс і сутність суспільного призначення та історичної місії людей, покликаних своїм розумом і талантом, працею своєї душі слугувати нації, яка їх народила, виростила, виховала і на яких покладає великі надії як на свій авангард, рушій та прапор.

Саме це, без сумніву, мав на увазі наш великий співгромадянин Василь Симоненко, коли закликав геніїв і безсмертних стати на коліна перед смертними людьми.

Нехай любов до свого народу, прагнення по-синівськи віддано йому служити потужно живлять інтелектуальний цвіт України, додають йому сил, натхнення і звитяги.

Відкритий лист

Президенту України
Л. Кучмі
Голові Верховної Ради
України В. Литвину
Прем'єр-міністру України
В. Януковичу

Звернутися з відкритим листом до найвищих посадових осіб держави мене змушує довіра шести мільйонів громадян України, розуміння величезної суспільної небезпеки, яку несе хвиля кримінального терору, що на наших очах розгортається в Україні. Таємнича загибель і нерозкриті вбивства відомих політиків і журналістів, напади з метою залякування політичних противників влади стали характерними ознаками режиму. Останнім часом звістки про наругу над опозиційними громадськими діячами почали надходити регулярно.

21 лютого в Сумах мала місце розправа над головою обласної організації Християнсько-народного союзу, депутатом міської ради, керівником депутатської фракції «Наша Україна» в міській раді міста Суми Лавриком Володимиром Борисовичем. Завдяки щасливому випадку депутат залишився живим, але перебуває в лікарні в тяжкому стані.

25 лютого в Мукачевому невідомі в масках жорстоко побили головного лікаря Мукачівської районної лікарні, депутата Закарпатської обласної ради, члена виконкому Мукачівської міської ради Васюту Василя Васильовича просто на роботі, у власному службовому кабінеті. Мешканці Мукачевого прямо пов'язують цей напад з висуненням його кандидатури на посаду глави райдержадміністрації на противагу кандидату від партії, якій на минулих виборах до Верховної Ради висловили недовіру виборці не лише в Закарпатті, а й в інших регіонах України.

Ці події — не просто чергові рядки в ганебно багатій кримінальній хроніці сучасної України. Насильство, яке вже давно стало рутинним методом конкурентної боротьби в бізнесі, стає звичним і в українській політиці. Його метастази розповсюджуються по всій Україні. Людей учать жити в умовах страху, беззахисності і свавілля.

Щоб дати надію на майбутнє громадянам і державі, ми мусимо прямо назвати відповідальних за переростання кримінального терору в політичний, за те, що він дедалі частіше стає знаряддям політичної боротьби.

Відповідальність за насильство над моїми соратниками несе нинішня влада. Влада топче закон, застосовуючи до опонентів найбрутальніші методи адміністративного тиску. Те, що робилося і робиться нею стосовно народних депутатів від «Нашої України», інших опозиційних діячів, не можна назвати інакше, як терором. Влада демонструє небажання розслідувати вбивства відомих політиків і журналістів, назвати імена вбивць і замовників.

Подальша бездіяльність влади означатиме лише, що в країні відбувається репетиція «силового» сценарію приборкання опозиції, техніка якого відпрацьовується в різних регіонах. Це страшний сценарій, бо насильство здатне породити лише насильство, вкинути Україну у вир неконтрольованості і некерованості. Цей вир не просто знищить демократію, він знищить державність України.

Така влада нічим не краща за поводирів до «світлого майбутнього» з недавньої історії, що цілеспрямовано нищили Україну. На їхній совісті багато таємничих смертей: від Мурашка до Горської і Стуса. Знову надто сильно тхне минулим від протиставляння Заходу і Сходу, від політичних переслідувань і вбивств. Невже хтось сподівається приховати це від України і від світу заявами про «європейський вибір», про права людини і цивілізовану державу.

Запобігти такому розвиткові подій є обов'язком усіх посадових осіб, усіх відповідальних політичних сил.

Я вимагаю від влади виконати її конституційний обов'язок, припинити порушення прав і свобод громадян, покласти край терору з політичних мотивів. Відповідальність за якнайшвидше розслідування замахів на життя активних учасників опозиції, притягнення до суворої відповідальності всіх організаторів і виконавців передусім несуть усі посадові особи держави, у першу чергу найвищі.

«Наша Україна» закликає політиків, суспільство і всіх громадян України застосувати всі форми опору терору і насильству. Нехай ніхто не відчуває спокуси від простоти «фізичної» розправи над людиною.

Віктор ЮЩЕНКО,
народний депутат України.

КАЛЕНДАР

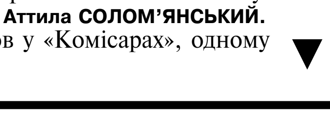
Борги Брондукову

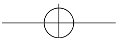
Сьогодні знаменитому українському кіноакторові Бориславу Брондукову виповнюється 65 років. Список картин, де він знімався, — золотий фонд нашого кіно: «Камінний хрест», «Комісари», «Вавилон ХХ», «Анничка». Та й на московських студіях його цінували, як мало кого з наших, згадаймо «Гараж», «Осінній марафон», «Афоню», «Спортлото-82». Вже кілька літ актор скований недугою й спілкується зі світом лиш за допомогою дружини, пані Катерини. Напередодні ми зателефонували, пані Катерина сказала, що останнім часом Бориславу Миколайовичу трохи краще, особливо, коли згадує минуле чи коли приходять діти. Він жваво відгукується на гумор.

Брондуков не обійдений увагою кіно. Щоправда, кіно обійдене увагою суспільства. Зазирніть сьогодні до телепрограми — знайдете там на одному з центральних каналів церемонію вручення премії Британської кіноакадемії, й не знайдете імені Брондукова, хіба що воно сховане за якоюсь нейтральною рубрикою. А є що показати: фільми, телепроект А. Борсюка, документальна стрічка Ю. Терещенка «Вічний хрест», де Брондукова знято вже тоді, коли він залишив кіно. Згадується знаменита його репліка: «Эй, родственник! Афоня мне рубль должен!» Більше, набагато більше. Дай вам, Боже, здоров'я і сил, Бориславе Миколайовичу.

Аттила СОЛОМ'ЯНСЬКИЙ.

На знімку: Борислав Брондуков у «Комісарах», одному з перших своїх фільмів (1964).

ОБ'ЄКТИВ

21 лютого ЮНЕСКО оголосило Міжнародним днем рідної мови. Студенти Київського національного університету культури і мистецтв провели свято «Рідна мова —колискова».

23 лютого. Свято захисника Вітчизни севастопольці відзначили традиційним запливом моржів. Деякі з них навіть танцювали біля святкового вогнища.

22 лютого. Під час зустрічі у Москві президенти України, Білорусі, Росії та Казахстану ухвалили рішення створити в перспективі на теренах СНД Організацію з регіональної інтеграції.

24 лютого. У Києві зустрічали учасників Сьомої Української антарктичної експедиції.

26 лютого. Вітали збірну команду України з футзалу. Кращий бомбардир чемпіонату Європи Сергій Корідзе приймає поздоровлення.

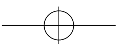

25 лютого. Презентовано двотомний альманах «Народжені Україною» із серії видань національного проекту «Золоті імена України».

27 лютого. У Національній опері відбувся Інтелектуальний форум України.

Сім днів із життя держави очима фоторепортерів Олександра КЛИМЕНКА, Сергія КОВАЛЬЧУКА, кореспондентів УНІАН та Укрінформу

СУСПІЛЬСТВО

Родовід закодований у прізвищі

Інтригуючі і несподівані штрихи-доповнення до біографій деяких народних депутатів України

ІСТОРИЧНЕ ДОСЬЄ

Каденюк Леонід Костянтинович. У XV—XVI століттях у населених пунктах Західної України, Мозирщини, Брестщини (Білорусія) документи фіксують наростаюче поширення прізвищ із суфіксами УК, ЮК, ЧУК. Цікаво, що до цього вони тут не фіксувалися. За сучасними дослідженнями, прізвища на УК, ЧУК у відсотковому відношенні становлять у Волинській області 33,6 відсотка, у Рівненській (колишня Волинь) —38,5 відсотка, Хмельницькій — 21,5, Житомирській — 33,5, Івано-Франківській — 19,5, Брестській області — 50 . Чи не пов'язані згадані реалії з появою на цих теренах половців? Схоже, їхня міграція, племінні традиції вплинули на подальше утворення місцевих прізвищ з додатком тюркського закінчення (Поліщук, Іванюк, Павлюк тощо). У половців прізвища із доважком на УК, ЮК, ЯК — переважають. Так, у «Літописі руському» знаходимо відомості про таких половецьких ханів, як Белук, Боняк, Єлдичюк, Ізай Белукович, Кобяк, Кончак, Кунячюк, Моначюк Чагрович, Осулук, Саук, Тарсук, Тігак, Чилбук Тарголович, Шарукань Старий.

Якщо на Івано-Франківщині подібні прізвища теж зберігають домінуючі позиції, то на Львівщині їх відсоток дуже незначний. Причина тут, мабуть, у тому, що у часи переселення половців Львів належав Польщі. А на території поблизу Чернівців, Івано-Франківська, що була окраїною Великого князівства Литовського, могли осісти підлеглі Тохтамишу половці, які втікали від розправи його опонентів. Союзник литвинів з усім своїм родом, до речі, не раз ховався від переважаючих сил ворогів на землях князя Вітовта. Останній на окраїнах своєї держави заснував чимало міст-фортець, поселень, які потребували нових поселенців. Тож у них, схоже, знайшли прихисток ті, хто втомився від переслідувань, боротьби у Причорномор'ї, Криму. У прикордонні між Угорщиною, Польщею та Великим князівством Литовським, до речі, виникли ще раніше, у XI—XIII століттях, великі поселення осілих половців, чорних клобуків (печенігів, торків). В останніх було дуже багато спільного з першими. Наприклад, чорноклобуцький хан називався Кулдюр.

На Волині й досі у багатьох прізвищах збережено тюркське походження родоводів багатьох волинян (Авдюк, Базюк, Балюк, Бартюк, Басюк, Батинчук, Батюк, Богайчук, Богдюк, Бортничук, Ваколюк, Мамай, Мандзюк, Матчук, Мацюк, Пінчук, Самчук, Сацюк, Томчук). Що ж означає буквально Каденюк? У половців як нащадків тюрків «кадин» означає «береза», «знатна жінка». Отже, найвірогідніше Каденюк — «син знатної жінки».

Каратуманов Олег Юрійович. У тюркських мовах «кара» означає «чорний», «туман» — «туман, десять тисяч». Можливо, буквально прізвище можна тлумачити як «воїн чорної орди».

Кармазін Юрій Анатолійович. Прізвище Кармазин згадується у реєстрі Війська Запорозького 1649 року. Буквально воно означає сукно, одяг, а також фарбу темно-червоного кольору.

Кендзьор Ярослав Михайлович. Можливо, прізвище походить з двох тюркських складових «кенд» (цукор) та «зор» (великий, сильний). Корінь «кен» має також кілька значень — вугілля, прикраси, чудовий, широкий, віспа.

Корсаков Олексій Якович. Прізвище Корсак згадується у реєстрі Війська Запорозького 1649 року. Діалектне слово «корса» означає полоз саней. Корсоногий — це кривоногий. Отже, корсак — той, хто ходить згинувшись, шкутильгає? Усе-таки, найвірогіднішє, прізвище утворене від тюркської назви степової лисиці (корсак) з натяком на те, що його носій — дуже обережна, хитра людина.

Кукоба Анатолій Тихонович. У давній Валахії та Молдові головний убір (шапку з пір'ям), який носили тільки князі, називали кука. Пізніше так іменували папахи офіцерів-яничар. Можливо, якийсь козак у сутичці з останніми захопив дорогоцінний трофей і його так прозвали. У словнику Б. Грінченка слово «кукобитися» означає гніздитися, влаштовуватися, господарювати, турбуватися, а «кукобити» — турботливо збирати в одне місце, піклуватися про когось, про його одяг, їжу, зручності. Отже, Кукоба, за іншим трактуванням, — доглядач, піклувальник.

Литвин Валентин Іванович, **Литвин** **В**адим Валентинович, **Литвин** Володимир Михайлович. У реєстрі Війська Запорозького 1649 року зафіксовано 26 Литвинів, а також 32 прізвища Литвиненко. Це не означає, що згадувані козаки були вихідцями з Литви (хоча невелика частина з них і могла вести родове коріння від литовських осадників-переселенців). Як свідчать сучасні дослідження професора Володимира Горленка, литвини — етнографічна група українців на крайній півночі України по обох боках Десни у середині її течії. «Це територія, — зазначає вчений, — що прилягає здебільшого до старовинного міста Новгорода-Сіверського і відома в історичній літературі під назвою Сіверщини (північний кут Сумської і північно-східна частина Чернігівської областей за сучасним адміністративним поділом)» («Пам'ятки України», 2001, №1—2, с.86). Згадані землі дуже довго належали Великому князівству Литовському, а тому місцеві тубільці — давні сівеpяни у тогочасному діловодстві називалися литвинами. Якщо селянин з Сіверщини тікав на Запорізьку Січ, то там отримував прізвисько Литвин. В основному так почали називати багатьох переселенців з Сіверщини у період масових міграцій населення в Україні в XVII—XVIII ст.

Сергій ПАВЛЕНКО.

(Далі буде.)

Початок у № 35 від 22 лютого.

Марія Стеф'юк:

«Я у прекрасній формі, гарно звучу. Але їх не хвилює, чи я є, чи нема»

КЛУБ ЗНАМЕНИТОСТЕЙ

До Марії Стеф'юк я йшла не лише як журналіст, а і як давня шанувальниця її таланту — з квітами. «А я й забула, що ми домовилися про зустріч, — розгублено промовила співачка, відчинивши двері, — проходьте, але вибачте, що я у спортивному костюмі. Сьогодні з дому не виходжу: застудилася трохи». І ми зайшли до кухні, де й відбулася розмова.

Після моєї попередньої бесіди з Марією Юріївною минуло чотири роки. Що змінилося за цей час у її житті?

— Майже нічого, хіба те, що я стала старша, —всміхається артистка, — і, може, навчилася більш філософськи дивитися на життя. Мене це, мабуть, рятує. Нових партій у театрі я більше не готуватиму, дай Боже, щоб дали можливість співати ті, які в мене є. Якщо робитиму щось нове, то це стосується концертної, камерної діяльності, також дуже дорогої для мене. Нещодавно виступила з програмою з творів Моцарта і двома сольними концертами у супроводі Національної капели бандуристів. А ще почала викладати.

— Давно?

— Три роки тому, та найсерйозніше займаюся педагогічною роботою останній рік. Скажу чесно: поки що не знайшла себе як педагог. Але я звикла до цих дітей, а вони до мене, тому повинна віддавати за тих, кого приручила. Намагаюся максимально передати їм те, що є в моїй вокальній практиці. Інша річ, що я максималістка і надто багато хочу влити в душу, а не кожна душа приймає.

— У вас навчаються тільки дівчата?

— Так, я працюю з голосами свого плану. У мене було троє, а тепер п'ятеро учениць. До мене багато просяться, дуже цим пишаюся: отже, я щось варта у цьому світі.

— Ви в чудовій формі. Хтось допомагає їі підтримувати?

— Я звикла сама працювати над собою. Можу сказати собі комплімент: я маю силу волі, коли буває вкрай важко, взяти себе в руки. Коли знаю, що за два тижні співатиму виставу або концерт, готуюся і кожного разу думаю: «А може, це мій останній вихід на сцену?» Це має величезне значення. Є повна віддача. Нещодавно мала йти в театрі «Лючія ді Ламмермур». Її зняли, бо не було тенора. А я під вечір була така нещасна, як та вагітна жінка, яка дев'ять місяців носить дитину, а потім нема того маляти. Тепер знову зняли «Лючію» з якихось інших причин, а в мене майже вона одна залишилася.

— А Віолетта у «Травіаті»?

— «Травіата» йде італійською мовою, я якось не можу взятися перевчити її. Знаєте, до мене в театрі ставлення таке, що, мовляв, «краще б її не було», мене це вбиває. Я у прекрасній формі, гарно звучу, могла б ще багато чого показати молоді, і вони повинні це почути, але їх — і дирекцію нашу, і молодь — не хвилює, чи я є, чи нема. Такий тепер світ — жорстокий і пустий.

— Здається, це наша українська хвороба — не реалізовувати належним чином найталановитіших...

— Вариться весь час у собі — це страшно. Одні на моєму місці тримаються на поверхні, другі спиваються, треті вмирають. По телебаченню, радіо золотими голосами називають таких, кого через день забувають. А поряд зі мною працювали такі велетні нашої культури, як Паторжинський, Гмиря, Гришко, Мірошниченко, Руденко, Чавдар. Про них у театрі майже не згадують.

— Ми з вами довго не могли зустрітися через вашу відсутність у Києві. Десь гастролювали?

— Були концерти в Москві та Івано-Франківську. У столиці Росії я виступала в концерті, присвяченому закриттю Року України в Росії (він проходив у філії Великого театру, постійне приміщення якого нині на ремонті), а також співала сольний концерт у Центрі української культури. Я люблю московську публіку, рівень її все-таки геть інший. На жаль, у Києві порожні симфонічні та камерні зали. Ми зазвичай пояснюємо це відсутністю у людей грошей. Та чому ж заповнені зали на концертах російських естрадних зірок, які приїжджають до нас? Тож річ не в бідності, а в низькому рівні культури.

— Знаю, що у вільний час ви не цураєтеся домашньої роботи, зокрема любите готувати.

— Коли готую, вкладаю в цю роботу душу. Люблю фантазувати, щось придумувати, додавати. Нехай інколи буває краще, інколи — гірше. Але...

— Хтось допомагає вам по господарству?

— Ніхто.

— Серед тих, хто рано побачив вас співачкою, найперша була мати. Розкажіть, будь ласка, про неї.

— Не стало найдорожчої для мене людини в листопаді минулого року, це моя велична трагедія. Вона була надзвичайно мудра та інтелігентна жінка, хоч і не мала освіти. У 20 років мама потрапила на роботу до Німеччини, звідки повернулася з сивою головою у 25-річному віці. Жіночого щастя не зазнала, залишилася вдовою у 48 років.

Жили ми бідно, але в душі вона вірила, що її діти будуть добрими фахівцями й людьми. Моя молодша сестра, як і я, — фанатка своєї справи, вчителька. Живе в нашому рідному селі Рожневі Косівського району на Івано-Франківщині, працює у школі. В неї прекрасні учні, багато років дякують і згадують її.

— За радянських часів вас нерідко запрошували в урядові концерти. Співати на дачах сильних світу цього доводилося?

— Одного разу мені це запропонували, але я не поїхала, й щаслива, що мені дісталo мудрості та сили. А в Щербицького вдома була, та лише як гість, ніхто не просив мене співати. Він запросив не тільки мене, а й багатьох визнаних митців до себе додому на обід. Щербицький і його оточення відвідували всі оперні й балетні прем'єри в нашому театрі. Нині ніхто з керівників високого рангу до Національної опери не ходить. За радянської влади такі запрошення на зустріч з керівництвом держави вважалися за честь, відмовлятися не можна було. Шкодую про інше: що свого часу не пробувала свої сили в інших театрах, як це роблять нині молоді співаки. Може, моя оперна доля (не люблю слова «кар'єра») склалася б інакше.

— Якщо не секрет, які у вас мрії?

— Я б собі побажала, щоб мене більше в житті не зраджували. Щоб у мене душа не боліла: ліки можна знайти від усього, крім душевного болю. Щоб мене оточували гідні люди і я вміла їх цінувати. Треба бачити в людях гарне, прокидатися щодня і казати: «Все прекрасно, люди чудові». Колись я поскаржилася матері: «Мамо, я роблю людям добро, а вони «віддячують» злом». А вона відповіла: «І нехай, а ти далі роби добро». Сіяти серед людей добро — моя найбільша мрія.

Розмову вела Тетяна КРОП.

На знімках: Марія Стеф'юк на сцені та поза сценою.

Фото з архіву співачки.

ОГОЛОШЕННЯ

Постановою господарського суду Одеської області від 13.02.03 р. АТЗТ «ВБПМК — 70» м. Ізмаїл, Болградське шосе, 33, код № 01271818, р/р № 260012551, банк ООФ УППБ «Аваль», м. Одеса, МФО № 328351 визнано банкрутом і відкрита ліквідаційна процедура. Ліквідатором призначено арбітражного керуючого Брикульського В. Т. (ліцензія № 249867 від 22. X.01 р.)

Господарським судом Харківської області (пл. Свободи, 5, Держпром, 8 під'їзд, м. Харків, 61022) порушено провадження у справі № Б-23/9-03 про банкрутство товариства з обмеженою відповідальністю «Силікат» (код ЄДРПОУ 25458622; 63524, Харківська область, Чугуївський район, смт. Есхар, територія ТЕЦ-2 «Есхар», р/р 260003469 у ВАТ «Мегабанк», м. Харків, МФО 351629).

Розпорядником майна призначено Фоміна Гранта Валерійовича (ліцензія № 250087 від 30.11.01, вул. Артема, 46, оф. 105).

Заяви кредиторів приймаються протягом тридцяти днів з дня публікації оголошення.

Шановні акціонери ВАТ «Промсантехніка»

Правління ВАТ «Промсантехніка» повідомляє про проведення чергових загальних зборів акціонерів, які відбудуться 18 квітня 2003 року о 15.00 годині в актовому залі підприємства за адресою: м. Комсомольск, Полтавської обл., вул. Будівельників, 60.

Порядок денний:

1. Звіт правління про результати фінансово-господарської діяльності Товариства за 2002 рік та визначення основних напрямків розвитку на 2003 рік.

2. Звіт та висновки ревізійної комісії про результати фінансово-господарської діяльності Товариства за 2002 рік.

3. Звіт Спостережної Ради.

4. Затвердження річного звіту та балансу Товариства за 2002 рік. Визнання порядку покриття збитків Товариства за 2002 рік.

5. Про внесення змін та доповнень до Статуту ВАТ «Промсантехніка».

6. Затвердження змін та доповнень до внутрішніх нормативних документів Товариства.

Реєстрація учасників зборів з 13.00 до 14.30 години.

Для участі в зборах акціонерів мати при собі паспорт, представникам акціонерів-паспорт та доручення, оформлене згідно з чинним законодавством.

Телефон для довідок: (05348) 2-17-23.

Правління ВАТ «Промсантехніка»

Доповнення до публікації в газеті «Голос України» № 16 (3016) від 28 січня 2003 р.

У порядок денний Загальних Зборів акціонерів АППБ «Аваль» які відбудуться 18 березня 2003 року,

ВКЛЮЧАЄТЬСЯ ПУНКТ 7:

«Про зміни та доповнення до Статуту АППБ «Аваль»

Правління АППБ «Аваль»

Господарським судом Одеської області (65032, м. Одеса, пр-т Шевченка, 4) порушено справу № 7/9-03-252 про банкрутство Домоуправління Одеської облспоживспілки (код 01787887), 65016, м. Одеса, р/р 26001216601 в АКБ «МТБ», МФО 328168.

Розпорядником майна призначено Сагановича А. І. ліцензія серія АА № 484185 від 24.12.02 р. м. Одеса.

Претензії кредиторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Товариство з обмеженою відповідальністю торгівельно-виробнича компанія «КРЕЗ»

повідомляє про свою ліквідацію.

Претензії приймаються протягом одного місяця з дня опублікування оголошення.

Юридична адреса: м. Чернівці, вул. Алма-Атинська, 9/37, тел. 03722 3-62-15.

Господарський суд Кіровоградської області (25022, м. Кіровоград, вул. Луначарського, 29) постановою від 24 січня 2003 року по справі № 10/110 визнав мале приватне транспортне підприємство «Сувенір» (м. Кіровоград, проспект Правди, 19; код ЄДРПОУ 13764093) банкрутом, відкрив ліквідаційну процедуру. Ліквідатором призначено арбітражного керуючого Салатова С. В. (ліцензія АА № 047823) м. Кіровоград, вул. К. Маркса, 4, корп. 1).

Стрийська суконна фабрика

проводить розпродаж майна:

ткацькі верстати, чесальні лінії, щипальні машини та інш.

Звертатись за адресою: Львівська обл. м. Стрий, вул. Сколівська, 7б ТзОВ «Екран» за тел. (803245) 3-91-52; 3-91-03.

***ЗАТ «Краматорська інформаційна телекомпанія»**, код за ЄДРПОУ 25579751, заявляє про свою ліквідацію.*

Адреса ліквідаційної комісії: 84301, м. Краматорськ Донецької обл., вул. Соціалістична, б.45а, № 207.

Претензії кредиторів приймаються протягом двох місяців з дня опублікування оголошення.

Ліквідаційна комісія.

***Державна госпрозрахункова установа Агентство з питань банкрутства філія у м. Києві та Київській області** запрошує до співпраці юридичних осіб та приватних підприємців для виконання робіт з фінансового аналізу та аудиту підприємств-боржників.*

*Пропозиції просимо надсилати за адресою: вул. П. Любченка, 15, к. 509, м. Київ, 03150. **Телефон для довідок: 261 -19-62.***

***Товариство з обмеженою відповідальністю «Імперія»**, яке зареєстровано Києво-Святошинською районною державною адміністрацією Київської області 03.12.2001 року (ідентифікаційний код 31783425, місцезнаходження: Київська обл., Києво-Святошинський район, 08132, м. Вишневе, вул. Жовтнева, 23, кв. 44) повідомляє про свою ліквідацію.*

Строк прийому претензій кредиторів 1 місяць з дня публікації об'яви.

Втрачені печатку, установчі та бухгалтерські документи приватного підприємства «Лад» (Київська область, м. Васильків, вул. Грушевського, 28, кв.161, код ЄДРПОУ 20612047) вважати недійсними.

Господарський суд Волинської області (43001, м. Луцьк вул. Медведєва, 1) ухвалою від 05.02.2003 р. порушив справу №1/161/55-Б про банкрутство Сільськогосподарського товариства з обмеженою відповідальністю «Нива» (с. Заболотні, Іваничівського р-ну, Волинської обл.) р/р 260082024 в АППБ Аваль, МФО 303569, код ЄДРПОУ — 03735564.

Розпорядником майна призначено Костюкевича Івана Миколайовича, ліц. № 140412 (43024, м. Луцьк, вул. І. Мазепи, 49, тел. (03322)) 2-70-66.

Вимоги кредиторів приймаються протягом одного місяця.

Автогосподарство УДСО при ГУМВС України в м. Києві (код 25573180) повідомляє про свою ліквідацію, як юридичної особи. Правонаступником підрозділу визначено Управління Державної служби охорони при ГУМВС України в м. Києві (код 08596920).

Претензії приймаються протягом місяця з дня публікації за тел. 244-5081, 212-2410.

Господарський суд Дніпропетровської області (49600, м. Дніпропетровськ, вул. Куйбишева, 1-а) порушив справу № Б26/4/03 про визнання банкрутом Закритого акціонерного товариства «Океанмаш-Будматеріали» (ЗКПО 25515870, 52005, Дніпропетровська область, Дніпропетровський район, смт. Ювілейне, вул. Радгоспна, 42, п/р 26003105948001 в КБ Приватбанк м. Дніпропетровська, МФО 305299).

Розпорядник майна Чікільдін О. М. ліцензія АА № 249794.

Заяви кредиторів та пропозиції санаторів приймаються Господарським судом Дніпропетровської області протягом місяця з дня опублікування оголошення.

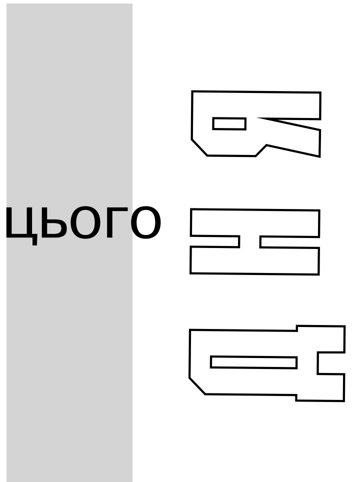
Чим не схожі горобці на декабристів

Ці знімки зроблено буквально один за одним. Сидів горобець, клював сало. Прилетів інший горобець, сів першому на голову. От і весь сюжет. Як казав Ленін про декабристів, «страшно далекі вони од народу». А тут інакше: надто близькі оці горобці до нас. Адже разом живемо. А то де б вони ще навчилися сідати ближньому на голову в порядку приватизації шматочка сала? А воно ж весна почалася — калорії треба...

Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

■ 1903 р. У Львові засновано культурно-освітнє товариство «Воля». ■ 1914 р. Льотчик Петро Нестеров здійснив перший у Росії авіапереліт за маршрутом Київ—Одеса. ■ 1918 р. Німецькі війська зайняли Київ. Відновлення влади УНР. ■ 1930 р. В СРСР прийнято «Примірний Статут сільськогосподарської артілі» — основний закон радянського селянства. ■ 1939 р. Тривав перший з'їзд композиторів України. ■ 1952 р. У Луцьку відкривався педагогічний інститут. ■ 1971 р. У Москві відбулось урочисте засідання з нагоди 100-річчя з дня народження Лесі Українки.

ЧОРНИЙ ПОНЕДІЛОК

...1—2 березня 1943 року чернігівська ***Корюківка*** *пережила моторошні години: кілька тисяч дітей, жінок, стариків без суду і слідства було розстріляно і спалено. Люди до останньої миті не вірили, що їх буде покарано у такий жахливий спосіб за чиїсь дії. Вони кричали: «Паночки, ми нічого поганого вам не зробили, це якась помилка...» і падали на землю, як снопи, скошені кулями.*

На Чернігівщині карателі палили 51 село.

Наліт

Наказ коменданта Корюківки був однозначний: «Попереджаю населення сіл Гути Студенецької, Перелюба, Тихоновичів і Корюківки, що, коли воно не припинить зв'язків із партизанами, названі села будуть спалені, а їх мешканці розстріляні». Це оголошення-попередження поліцаї розвісили у всіх населених пунктах округи. Що це була не просто погроза, знали всі: адже ще 23 березня 1942 року гітлерівці спалили Єліне і 296 його жителів, крім того, поряд — село Мостки, а 13 серпня 1942 року — Клюси і 128 його мешканців. Це — за 30 кілометрів від Корюківки! До 1 березня 1943 року чорний їдкий сморід від спалених жител та людей «наситив» повітря Придесення.

У лютому 1943 року велике партизанське з'єднання Олексія Федорова повернулося з Брянщини на Чернігівщину і розташувалося на Кам'янському хуторі, в корюківських лісах. Було нашвидкуруч викопано землянки. Партизанські продпідрозділи пішли по селах заготовляти картоплю, живність. Треба було давати неспокій фашистам у тилу. Партизани виконували директиви Москви і мали згідно з наказом ЦК КП(б)У та Українського штабу партизанського руху «піднімати український народ на боротьбу проти окупантів». Відразу після їх повернення на Чернігівщину стало відомо, що гітлерівці взяли під арешт членів сімей партизан у Корюківці. За партизанськими спогадами, їх мали стратити. Хоча, найімовірніше, взяли як заручників на випадок активізації партизанського руху. Командир взводу, колишній голова колгоспу в Тихоновичах (за 20 кілометрів від Корюківки. — **Авт.**) Феодосій Ступак, у якого німці розстріляли дружину, а двох синів — 12—13-річних Мишка та Григорія посадили до корюківської катівні, просив у Миколи Попудренка (О. Федоров у цей час був у Москві. — **Авт**.) визволити дітей.

27 лютого вночі почалася знаменита «корюківська» операція. Один з її учасників, Герой Радянського Союзу Всеволод Клоков, писав у своїй книжці: «Захоплення Корюківки пройшло вдало. Гітлерівці, які не чекали нападу партизанів, спочатку не чинили опору. Тільки біля самої в'язниці бойові групи, що наступали, змушені були вступити в бій... Проведені бойові операції надійно забезпечували наші мінери. Було заміновано всі підходи на залізниці та шосейних дорогах. На шляхах можливого підходу ворожих підкріплень було розставлено посилені засади. В цій операції відзначилися Павлов і Артозеєв. Поки бій тривав у райцентрі, вони з групою підтримки з чотирьох осіб діяли на станції Корюківка».

Під час проведення операції з'ясувалося, що у банку зберігалося до 300 тисяч радянських рублів. Вирішили їх забрати. Сейф відкрили, підірвавши боєзаряд. Після його вибуху, як згадував Ф. Кравченко, «набилися в приміщення партизани і почали витягувати пачки грошей. Я з жахом побачив, що всі вони були перебиті вибухом. Деякі товсті в'язки начебто ножем розрізало навпіл. То що ми будемо надсилати до Москви на будівництво танкової колони?». Далі партизан чесно оповідає: «Чимало партизанів були засмучені тим, що сталося. Але коли, вже відступивши від Корюківки, ми доповіли про все Миколі Микитовичу Попудренкові, він розсміявся:

— От диваки! Скільки було грошей?

— За запевненням касира, — каже Рванов, — триста двадцять тисяч.

— Що ж, — каже Попудренко, — касири в таких випадках скоріше применшують суму, ніж перебільшують.

З цими словами він викликає начальника управління зв'язку Анатолія Маслакова і наказує йому надіслати до Москви радіограму: «Цим повідомляємо: під час нальоту на Корюківку партизанам вдалося розкрити банківський сейф, вилучити триста двадцять тисяч радянських карбованців. Просимо зарахувати у фонд будівництва танкової колони «Червоний партизан».

Маклаков запротестував:

— Як же так, товаришу секретар обкому: адже це липа, бо грошей немає.

— Це ви липові економісти, — відповідає зі сміхом Попудренко. — Теж мені люди з вищою освітою, інженери. Того не знаєте, що знищити паперові гроші рівносильно тому, що подарувати їх державі. Надішлемо акт про знищення, і на його підставі Держзнак випустить на зазначену суму рівно таку саму кількість нових купюр. А потім, відповідно до нашого прохання, передасть за призначенням».

Фото Олександра КОРНІЄВСЬКОГО.

Ф. Ступак так поспішав визволити дітей, що, намагаючись першим відкрити двері катівні, напоровся на ворожу кулю. Загинули під час визволення в'язнів також Дмитро Бабурін та Олександр Шорін.

У корюківській операції брали участь партизанські загони під командуванням Д. Рванова (начальник штабу з'єднання), Ф. Короткова, Г. Артозеєва, Земницького. 2 березня 1943 року М. Попудренко доповідав ЦК КП(б) У та Українському штабу партизанського руху радіограмою про розгром німецького гарнізону на залізничній станції, знищення восьми однотонних причепів, 160 покришок для автомобілів, двох гаражів, механічної майстерні, слюсарні, складу з пальним, складу з сіном, пакгаузу з картоплею, телефонної станції, ешелону з 18 вагонами, п'яти кілометрів залізничної колії, взяття трофеїв: два станкові кулемети, 119 гвинтівок, 2500 патронів, зерно, продукти, масло. У донесенні повідомлялося про визволення 97 в'язнів (дітей Ступака було відправлено літаком до Москви. — **Авт.**).

Відразу зазначу, що остання цифра згодом в інших мемуарах доросла до «кількох сотень». Але, мабуть, і перша була неточна. У цьому переконався, коли відвідав приміщення нинішнього районного архіву, де під час війни була в'язниця (до неї в повоєнні роки прибудували ще другу половину приміщення). Загалом її розміри 6 х 12 метрів. У такий тісний простір втиснути 100 осіб дуже важко. Краєзнавець Олексій Сунко свого часу був присутній при зустрічі колишнього партизанського командира Івана Водоп'яна з визволеним в'язнем Сергієм Навроцьким. Останній повідомив йому, що їх було небагато, — від 37 до 50.

Полишаючи райцентр, на виїзді з нього учасники операції залишили двох забитих німців. Усього їх, за спогадами очевидців, убили сім. Валентин Бруй у ті роки був хлопчиком і після стрілянини удень «розвідав» результати бою. Він побачив десь до 25—30 трупів забитих мадяр у гуртожитку цукрового заводу. Поліцаї здебільшого ночували вдома, а тому майже не зазнали втрат. Частина німецького гарнізону сховалася у цегляній лікарні, і їх партизани не змогли дістати.

Розправа

27 лютого, в суботу, налякані люди сиділи вдома. Багато чоловіків та юнаків повтікало. Думали, що покара передусім упаде на них, як було це в Тополівці (там розстріляли чоловіків. — **Авт.**). Але не кожна сім'я могла наважитися залишити господарство. Люди не вірили у найгірше. Кожен сподівався, кара обійде їхню домівку: адже жодної причетності до стрілянини не мали. Та й Корюківка — не хутір. Хіба зі стількома невинними людьми можна розправитися? 28 лютого вночі з Корюківки потай виїхали сім'ї поліцейських.

У понеділок 1 березня 1943 року, тобто за дві доби після нальоту партизан, за наказом генерала Адольфа Хойзінгера до Корюківки прибув каральний загін гітлерівців.

(Відразу зазначимо, що генерал навіть не постав перед судом у Нюрнберзі, він довгий час був інспектором бундесверу, а потім обіймав керівний пост у НАТО, мав солідну пенсію як відставник).

Німецькі вояки оточили райцентр цепом. Скільки їх було, невідомо.

Із спогадів корюківчан:

— Я жила на околиці, — розповіла Раїса Душко, 1928 року народження. — Зранку 1 березня я побачила під лісом цеп німців. Прибіг брат Микола і крикнув: «Збирайтеся! Стріляють людей!» Бачимо — горить сусідній будинок. Мати схопила мішок, укинула у нього ніж, хліб. Я без панчіх ускочила в чоботи і вибігла з хати разом з рідними на город. Чекаємо, що буде. Недалечко гурт сусідських людей. Ми до них. Підходимо. З'являються два німці і женуть кудись наш гурт, погрожуючи автоматами. Доходить: треба тікати! Та пізно — ще два німці з'являються. Заганяють у дім до Кузьменків. Душ нас 20. Заходить німець, очі налиті кров'ю. Скомандував, щоб лягли всі. Мати не лягла, і він убив її першу. Старенька Кузьменчиха вийшла до нього з іконою і почала його обходити, молячися. Він дивився на неї, а потім почав стріляти. Я миттю кинулася під ліжко — головою до стінки, ноги стирчать з-під покривала... Стихла стрілянина. Пішов німець. І тут обзивається дитинча років чотирьох-п'яти: «Васю, пішли додому». Німець почув — зайшов до хати і пристрелив дівчинку. Лежу я тихо, молюся. Тут почула, як із-за скрині вилізла семирічна дівчинка Ніна і теж обізвалася: «Дядечку, врятуйте мене». А німець — ніби чекав, що хтось оживе. Знову зайшов і пристрелив дівча. Чую тихий голос старої Кузьменчихи: «Озовіться, хто живий». Обізвалася. У хаті був погрібець, я відкрила люк, і ми влізли туди. Сидимо. А на нас кров стікає! Потім відчуваємо дим. Головою підняла люк, витягла бабусю. Полум'я вже охопило сінці, двері. Ногою я висадила раму вікна. Якось перетягнула через вікно зранену бабцю. Я побігла на Піонерську, до копанки. Тут зібралося теж сто чоловік. Я підбігла до них і кричу: «Рятуйтеся! Німці стріляють людей!» Біля них стояв поліцай Афоня і заспокоював: «Ви її не слухайте. Вона нічого не розуміє. Це партизанські сім'ї палять». І йому вірять. Побігла я від них на Кірова. Бачу — люди тікають у болото. І я за ними. Тут багато людей зібралося. Я плакала, холодна, замерзла, бо чоботи промокли. До мене підійшла жіночка, обняла і забрала до себе. Стояли у болоті і вночі спостерігали заграву. Чули, як у центрі грали на губних гармошках, як співали і п'яно реготали палії. О третій годині ночі німці пустили зелені ракети. Один чоловік мав годинника, помітив цей час і сказав, що, мабуть, вони відходитимуть. Я з людьми пішла до Бешківки. У Гаї всі зупинились і перевели дух: ми живі! Я від ходіння-біганини розтерла ноги, натерла мозолі. Мене залишили у діда Ємця, так я вижила...

— Я мамі кажу, — згадує Володимир Маркович Литвин, 1929 року народження,— поїдемо у село. Вона: «Кинь живе, а їдь шукай мертвого?» І не наважилася покинути корову, телятко, все інше без догляду. Вранці 1 березня бачимо, як околиця горить. Хтось сказав, що то партизанські сім'ї палять. Тоді бачу: нашою вулицею їде машина, біля неї йде один німець, а другий, з автоматом, заходить до кожного двору. У нашій хаті зібралося три сім'ї, сім осіб. Я, моя мати і п'ятирічний братик, дядько Федір, сусідка Людмила Дрелинг з сином Олександром, мій друг Сергій Мойсеєнко. Коли гітлерівець зайшов до хати, зрозуміли, що це кінець. Усі сполошилися, підняли руки, почали кричати: «Ми нічого не знаємо, ми не винні...» Фашист щось грізно заволав і почав поливати нас кулями. Я сховався за перегородку між піччю і грубкою. Це і допомогло мені врятуватися.

— Я, мама, сестричка Валя, братик Володимир і бабуся Феня 1 березня, стривожені пострілами в Корюківці, зібралися в хаті сусіда Петра Міненка, що жив навпроти нас, — свідчила Ганна Тимофіївна Кузуб, 1929 року народження. — У його оселі зібралося 14 осіб, з них десятеро дітей. Але ми не встигли розпитати сусіда, як зайшов есесівець у чорній формі, зі свастикою і черепом на картузі. Щось кричав, наказав усім лягти на підлогу. Потім почав стріляти з автомата в лежачих. Я немов закам'яніла. Я ще побачила його страшні очі, налиті кров'ю. І втратила свідомість. Ранком чую — хтось шкребеться у двері. Це був хлопчик Михайло Дерев'янко, який жив на вулиці Шевченка. Я вжахнулася, побачивши його: він був увесь криваво-чорний, тільки очі блищали. Як з'ясувалося, хлопчик виліз з-під убитих у ресторані, куди загнали кілька сотень людей і розстріляли. Ворожий кулемет стояв на прилавку і стріляв без упину. Михайло тримав на руках сестричку, в яку влучила куля. Він з нею впав, втративши свідомість. У Лебідді мене, поранену, ніхто не згоджувався прийняти. Змилувався староста села Пилип Стецько. За кілька днів наскочили партизани в село, забирають старосту, хочуть розстріляти як зрадника, а я кричу: «Не забирайте, він врятував мене, я з Корюківки! Він вам допомагатиме!» Так він мені врятував життя, а я йому...

Діна Корнієвська разом з сестрою Іриною і мамою врятувалися в центрі Корюківки! Фашисти просто не здогадалися перевіряти закутки.

Під час моторошної розправи німці спалили в Корюківці 1390 будинків. В офіційній документації фігурує цифра 7000 знищених корюківчан. Після визволення від фашистів спеціальна комісія встановила прізвища, імена 1490 загиблих. Що це — маніпуляція цифрами? Чи робота нашвидкуруч комісії, яка не змогла опитати численних свідків трагедії?

Партизани

— Я зустрічався з колишнім партизаном, — пригадує краєзнавець Олексій Сунко, — після війни він керував одним підприємством у райцентрі. Питаю: хіба не можна було зробити засідку, покарати фашистів? Він зізнався, що партизани були недалеко, у Тихоновичах. Але... «не було команди». «Ми тільки спостерігали», — додав він.

У ніч з 4 на 5 березня командир з'єднання, секретар підпільного обкому КП(б)У Олексій Федоров прилетів на літаку з Москви у з'єднання, в якому «зібралось тоді близько трьох тисяч осіб». Відразу після приземлення він попросив доповісти про останні головні події. За його мемуарами, перше, про що йому розповіли, — поява в їхньому розташуванні партизанського загону Лисенка, якого вважали ще рік тому зрадником. Після двох сторінок про це — кілька промовистих речень: «Розповідали товариші і про найзначніші бойові операції, проведені за нашої відсутності, — оповідав двічі Герой Радянського Союзу. — Найцікавішим і найуспішнішим був напад на Корюківський гарнізон. Не забули наші партизани це містечко».

Отакої! Жодного слова про трагедію — ніби її й не було і все це не стосувалося партизан!

Натомість через кілька годин О. Федоров вручив ордени від імені Верховної Ради СРСР.

У щоденнику Миколи Попудренка є такі рядки: «Прийняли по радіо передовицю «Правды» про чергові завдання партизан. Пропонується не розмінюватися на дрібниці, не робити того, що прямо не впливає на фронт».

Фашисти нещадно випалюють села за одного вбитого німця. Рейментарівка, Самотуги, Тополівка, Лосівка... Хоча були в партизан місяці, як зізнавався сам М. Попудренко наодинці зі своїм щоденником, коли, **«мені здається, що якби нам не треба було їсти, то ми не чіпали б і поліцію»**.

Фашистська окупаційна влада, виконуючи директиви Гітлера, адресувала спалені села, тисячі замордованих невинних людей партизанам.

Зрозуміло, звинувачувати партизанські загони в тому, що вони не здалися, вели боротьбу проти гітлерівців, — безглуздо і непорядно. Бо, попри все, підірвані ешелони, дезорганізація у тилу — це істотна допомога у наближенні Перемоги. Однак незаперечним є і той факт, що гітлерівці спалили, повісили, розстріляли, закатували у 1941—1943 роках 127778 мирних жителів Чернігівщини. Хай з них 10000 брали участь у підпіллі, в боротьбі. А інші? Вони відповідали своїм життям часом за малоефективні і малозначущі акції, як-от вбивство гітлерівця в населеному пункті, вивішення листівки «для підняття духу»...

Сергій ПАВЛЕНКО.

Корюківка
Чернігівської області.

На знімках: Корюківка в липні 1947 року; Володимир Литвин у своєму дворі біля могили рідні та сусідів, спалених 1 березня 1943 року.

Фото автора.

Голос України

Редактор номера Віталій СУДДЯ.

Редколегія: Леонід БРОВЧЕНКО, Анатолій ГОРЛОВ, Сергій ДЕМСЬКИЙ, Віталій ЖЕЖЕРА, Іван ІЛЛЯШ, Світлана ПИСАРЕНКО, Віталій СУДДЯ.

Головний редактор Анатолій ГОРЛОВ.

- За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
- Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
- За точність викладених фактів відповідальність несе автор.
- Рукописів не повертаємо.
- Листування з читачами — тільки на сторінках газети.
- При використанні наших публікацій посилання на «Голос України» обов'язкове.

(р) Платні матеріали.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання—КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Ціна договірна

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Передплатні індекси: для індивідуальних передплатників — 40224, для підприємств і організацій — 60955. Загальний тираж 159000.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України»

Зам. 0311040. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 454-84-92; телефакс — 234-72-54; відділ реклами — 449-72-53, 454-81-34, 454-81-44; телефакс — 449-85-62.

E-mail: mail@golos.com.ua — загальний
reklama@golos.com.ua — відділ реклами
let@golos.com.ua — відділ листів
foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій

Internet: http://uamedia.visti.net/golos

При підготовці матеріалів використовується інформаційно-пошукова система Верховної Ради України «Законодавство»